

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disptatio XXIII. De Generatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

TRACTATVS

DE GENERATIONE
ET CORRUPTIONE.

VT numquam Auctores in assignando vllijs tractatus obiecto adæquato conueniunt: ita non eodem modo philosophantur de obiecto adæquato duorum librorum, quos Philosophus scriptis de generatione & Corruptione, seu ortu, ac interitu rerum naturalium. Verum cum ipso in ipso titulo significare videatur, de quo agat, nec aliquid impedit, quin illud ipsum sit intentum principi le ipsius & omnes conditiones obiecti adæquati æque bene conuant generationi, ac vlli alteri, quod assignari possit pro obiecto adæquato; non est cur non teneatur absolutus, quod generatio sit tale obiectum, nec in re parui momenti examinanda diutius inherendum videbatur.

DISPUTATIO XXIII.

DE GENERATIONE.

VANDO QVIDEM ex suppositione quod generatio sit obiectum adæquatum horum librorum, cetera que in iis tractantur, ad eius considerationem referenda sunt, nec ad eius cognitionem habend in aliorum prius cognitionem habere necesse sit, merito ab ipsam auspiciatur.

QUESTIO I.

Quid sit Generatio.

NON agitur hic de generatione in latissima significacione quam habet, prout dicitur mutatio de non subiecto ad subiectum, hoc est, mutatio qua aliquid subiectum transit de negatione formæ ad ipsam formam, quia sic comprehendit alterationem, quæ distinguitur à generatione, de qua hic agit, nec etiā in de generatione in nimis stricta acceptione, quatenus est p̄tūr pro productione viuentis à viuente. Sed in acceptione quasi media, p̄tūr significat productionem substantialiæ quandam magis late patentem, quam productionem substantialiæ, p̄tūr quā viuens à viuente producitur.

Generationem in hac acceptione tripliciter defit: ipsi Philosophus: Primo in 8. Physic. c. 7. Generatio est mutatio de non ente ad ens. Secundo hic c. 4. Generatio est mutatio totius in totum nulli sensibili subiecto manente. Tertio hic etiam c. 5. Generatio est mutatio à substantia in potentia ad subiectum in actu. Quæ tres definitiones secundum interpres communiter in re conueniunt, & sic si ne dabio possunt explicari, ut non solum conueniant, sed sufficienter etiam declarent naturam generationis substantialis ut sic, quæ nō distinguunt ab omni altera, quæ non est talis generatio.

Sensus primus descriptionis est, quod generatio substantialis sit mutatio aliquius à non ente, id est à negatione formæ substantialiæ (quæ vocantur ens simpliciter comparari ad formas accidentiales) ad ens, id est, ad formam substantialiæ.

Sensus tertius est, quod sit mutatio, qua mutatur substantialis.

tias, quæ est in potentia ad aliquem actum substantialiæ, & cum nō parentia eius quantum est ex se, ad ipsum actum substantialiæ. Vnde pater hinc descriptionem omnino conuenire cu in prima, nō quod hæc magis specificet subiectum huius mutationis quam prima; quandoquidem dicat expresse quod sit substantia, quod non dicebatur in prima tam expresse, quamvis facile poterat intelligi quod subiectum quod hic mutari posset, debet esse substantialiæ: neque enim accidens mutari potest ad formam, seu actu in substantialiæ, & propterea non erat neceſſe, ut expresse id significaretur.

2. *Sensus denique secunde descriptionis* esse potest duplex. Primus quod generatio sit mutation, qua mutatur actum in potentia, id est, aliquid quod potest facere cum alio totum substantialiæ, in totum actuale, faciendo actum totum substantialiæ quod poterat facere, sed non faciebat nisi adveniente generatione; & in hoc sensu pater quod conueniat cum prius dubiis descriptionibus, non minus quam ille int̄ se. Additum autem, nullo sensibili subiecto manente, id est, nullo accidente sensibili ex iis, que erant ante mutationem hanc generationem, manente post ipsam, non quod hoc sit necessarium ad essentiam generationis, quia quæ nō manerent eadem sensibilia quæ ante vit manent secundum plurimos Doctores, sive ex eo quod subiectum in materia prima, sive ex eo quod transmigrantur subiecto in subiectum, adhuc saluaretur essentia generationis, modo subiectum quod erat sub ipsa ante mutationem à generatione forma substantialis ad formam illam. Additur ergo ad significandum quod commentator solat generationem substantialiæ completam huius modi non pertinet accidentum sensibilium antecedentium, ut vel ex hoc possit aliquis colligere tanquam à postea iori, an fieret hic & nunc mutationem generationis alicuius subiecti. *Dix autem generationem completam*, per quam scilicet producitur omnis forma substantialis essentiale inclusa in substantia completa, aut per quam destruitur omnis forma substantialis essentiale inclusa in alia quam substantia corpora, quia certum est, quod generatione completa, per quam producitur aliqua forma inclusa in tali substantia, non habet naturaliter connexam huiusmodi non permanentiam, nam quando generatur homo, & quando corruptus, manent accidentia sensibilia corporis organicae antecedentes.

2. *Alius sensus, & fortassis agis genuinus, & proprius* est, quod generatione sit mutation, seu conuersio unius totius substantialis in aliud totum substantialiæ; ex qua sequitur descriptionis alterum totum substantialiæ, in quod dicitur conuersari, & sic sic dubio de facto convertit lignum in ignem. Quod si intelligatur in hoc cu do sensu, haec descriptione inuit aliqua quæ non sunt essentia generationis, nec necessario connexa cum illa; nam si mutaretur materia priva existens sine ulla forma ad formam substantialiæ, daretur generatione substantialis, & tamen um non conuerteretur substantia quæ desineret, in substantialiæ quæ de non produceretur; neque enim tum ulla substantia desineret, vt patet: nequatenus esset mala alia descriptionis, quæ reuera omnis generatione quæ de facto sit a causa secunda, est etiam hec odi conuersio, & talis conuersio nul an actionem positivam includit, præter ipsam generationem, & consequentia ad ipsam.

Eo enim ipso quod materia aquæ mutetur à negatione formæ ignis ad formam ignis absque illa actione politua, aut illo prorsus positivo, præter ea quæ esset quādō mutatur illa materia ad formam ignis, casu quo non esset affecta antecedenter per formā aquæ fieret conuersio aquæ in ignem propter incompatibilitatem formæ substantialis aquæ, & ignis ex qua oritur, quod vna introducta, altera destrui debet, & consequenter totum compositum ex ipsa, & materia conflatum desinere. Itaque sensus descriptionis hoc modo intellectæ est, quod illa mutatio sit generatio substantialis, per quam de facto fit, ut vna substantia deficiens conuerteretur in aliam substantialiam, quæ de novo producitur: quæ descripsio est optima, quandoquidem ex ea possit quis colligere ex omnibus mutationibus, quæ de facto dantur, quanam sit generatio, & quanam non. Imo potest defendi hæc descripsio hoc ipso modo intellectæ esse essentialis, si intelligitur aptitudinaliter, seu radicaliter, hoc modo: Generatio est mutatio, qua ex natura sua intrinseca potest conuerti totum in totum: nam quamvis sit separabile à generatione quod actu conuertat, posse tamen cōverte-re, si in materia poneretur alia forma incompatibilis cum forma per ipsam acquisita, est inseparabile ab ipsa, non minus quam posse comburere est inseparabile ab igne.

Quamvis autem ex his pateat quid sit generatio, tamen maioris claritatis causa sequenti conclusione amplius explicanda videbatur.

C O N C L U S I O

Quid sit 4 Generatio substantialis est mutatio quia aliquid mutatur ad formam substantialiem, cum qua facit unum per se corpus substantialis. Hæc in re debet esse communis, & quod sit bona patet ex eius explicatione. Dicitur mutatio, quia in hoc conuenit tantum in genere cum mutatione ut sic, que est quia aliquid se habet iam alter, quam ante. Dicitur, quia aliquid mutatur ad formam substantialiem, quia in hoc distinguitur à quacunque alia mutatione, quae non est generatio substantialis. Additur majoris explicationis gratia, cum qua facit illud quod mutatur, unum per se corpus substantialis, ut significetur quale debet esse illud quod possit mutari per generationem; quandoquidem enim debet posse facere unum per se cum forma substantiali, ad quam mutatur, sequitur quod debet esse incompletum physicè; & deinde per hoc exprimitur terminus ad quem generationis, qui denominatur generis ut quod: ipsa enim forma substantialis non dicitur sibi generari, sed ut quo tantum; quod tamen spectat ad modum locandi.

Descriptio. Ansera q. 37. sect. 3. describit generationem esse productio Averroë, vel ex hoc ipso conuincitur descriptio haec non esse bona, quia productio hominis est vera generationis, quod & ipsem fatetur, & tamen anima rationalis non educitur, sed creaturæ.

At sane, vel ex hoc ipso conuincitur descriptio haec non esse bona, quia productio hominis est vera generationis, quod & ipsem fatetur, & tamen anima rationalis non educitur, sed creaturæ.

Deinde quando dicitur, quod sit productio compositi, hoc ipso significatur quod sit productio dependens à subiecto; impossibile enim est concipere compositam sine dependentia à subiecto. Rursum illud: apta naturaliter exerceri, non solum superflue additur, sed falso: superflue quidem, quia perinde est ad essentiam generationis quod producatur naturaliter, vel supernaturaliter; falso etiam, quia de facto productio vernium facta mediante alteratione specierum eucharisticarum est essentialiter generatio, & tamen non est apta fieri naturaliter absque concurso supernaturali.

Possibilis est generatio. Ex his autem, & ex principijs quibus colligimus principia physicorum dari materiam primam & formam substantialiem, sequitur non solum possibilem esse generationem substantialiem, sed eam de facto dari: nam ex transmutatione actuali, quæ de facto contingit, ut patet experientia, sequitur quod aliquod subiectum transeat

ab una forma substanciali ad alteram, & consequenter quod detur generatio substancialis de facto. Deinde quod natus non darentur huiusmodi mutationes de facto, adhuc certum est quod non implicat dari aliquod subiectum substanciali, quod possit carere aliqua forma substanciali, cum qua faceret unum per se, & quod possit etiam cum ea coniungi: ergo certum est non implicare generationem substancialem, atque adeo tam esse possibilem.

Complutenses: fferunt duas alias probationes ad probandum possibiliter generationis substancialis

Prima est, quod viuens perfectum habeat naturam corporis appetitus ad generandum sibi simile: ergo talis generationis possibilis: quia appetitus naturalis non est ad impossibilem. Antecedens probatur, quia naturaliter appetit perpetuitatem in suo esse. Unde cum hoc nequeat generationem habere in suo esse proprio, quia est corruptibile, appetit illam conuenienti in alio sibi simili.

Hæc probatio nullo modo placet, Primo, qui (quod ipsius admittit) supponitur ex ea quod detur corruptio: atque hoc tam incertum est, quam dari generationem; nec refert quod ipsi dicant, dari corruptionem notum esse evidenti experientia, nam non magis notum est, quam quod detur generationis. Unde qui negaret unum negare alterum, & male unum per alterum probaretur.

Secundo, quia vel loquuntur in antecedenti de appetitu elicito, vel de appetitu innato: si de elicito, certum est quod possit dari talis ad impossibilem, præstitione si apprehendetur per modum possibilis; Unde falsa est consequentia cum sua probatione. Si vero loquitur de appetitu innato, negari posset antecedens cum sua probatione; nec sane probari potest alterutrum ex ipsis nisi probetur prius possibilitas generationis, ac perpetuitatis ipsorum.

Tertio, quia quamvis daretur appetitus in viventibus ac perpetuitatem, non tamen ex hoc præcisè sequitur appetitus ad generationem, nisi probetur quod perpetuitas non possit acquiri nisi per generationem, quod non faciunt hi Authores.

Quarto, Viventia non magis debent appetere perpetuitatem quam alia omnes substancialia, nisi quatenus constaret quod haberent potentiam generatiuam per quam possint perpetuare se; qualem potentiam non constaret esse in aliis substancialiis; sed nec constat ex appetitu aliarum substancialium quod possint generare quia non obstante appetitu quocunque, quem habent, non possunt generare alias, ut patet de lapidibus multis & metallis aliisque mixtis, quæ carent virtute generativa: ergo ex appetitu viventium ad perpetuitatem, non constat ea posse aliquid sibi simile generare, nisi quatenus aliunde a posteriori constaret ex eo quod generarent, ea habere potentiam generationis: Unde prius constat generationis esse possibilem, quam constat eos habere talem appetitum.

Secunda ratio est hæc. Possibilis est alteratio: ergo & Secunda generatio, quia alteratio ordinatur ad generationem: probatio corundem reiciuntur. Hæc etiam non placet: nam petitur principium manifeste in probatione consequentie, nam quicunque negaret possibilem generationem, negaret alterationem ad eam ordinari; & cuicunque unum esset ignotum, esset sine dubio ignotum alterum: ergo male unum per alterum probatur. Imo sane quamvis prius cognoscatur alteratio esse, quam generationis, tamen prius cognoscitur generationis esse possibilem, quam alteratio non posse ad iliam ordinari, ut patet.

Itaque sistendum est in prolatione prius proposita; rationes vero, quæ adducuntur contra possibiliter generationis, tam facilis sunt solutionis, ut non sit necesse eas proponere.

CONCLV S I O I .

8. *Respectus positum*, quo suu iectum recipit formam. *Respe-*
sue eductam, *sue non eductam*, & *actio posita*, *per actus po-*
quam producens producit formam in subiecto, *sue educenda*
quo sub-
ipsum, *sue non educendo*, *est eiusdem rationis*, *sue prius iectum*
tempore fuerit priuatio forma in subiecto; *sue non fuerit acquirit*
Hanc non inuenio propositam ab Authoribus, *sed videtur* *formam*
detur omnino certa: *quia quod presupponatur subiectum* *est eius-*
tempore ante illam receptionem, & *actionem*, *est eiusdem rationis*. *Si*
nino impertinens ad naturam ipsarum, & *quæcumque præ-*
dependentia, *quam debent habere*, *sue ad subiectum*, *rio præ-*
sue ad agens: *ergo sunt eiusdem rationis*, *sue præsuppo-*
erit natura negatio formæ, *sue non*.

Confirmatur: *quod negatio actionis presupponatur* & *idem*
tempore in agente, *vel non presupponatur*, *est im-*
pertinens ad variationem specificam actionis, *quoad entitatem suam int in eam*: & *quamvis posset habe-*
re aliquam denominationem quando proueniret ab agenti *præsupposito tempore cum tali negatione*, *quam*
non haberet si præsupponeretur agens cum illa; *tamen ista*
denominatio est ipsi extrinseca, & *accidentalis*, &
nullo modo orta ex natura intrinseca ipsiusmet actionis
quoad entitatem suam positum: *ergo illicet quod negatio formæ præsupponatur* *in subiecto*. *Vel non præsupponatur* *ante coniunctionem*, *m ipsius cum forma*, & *ante actionem*, *per quam coniungitur cum forma*; *est omnino impertinens ad variationem naturæ istius coniunctionis*, & *actionis*; & *si aliqua denominatio tribuatur actioni ac coniunctioni*, *quando præsupponitur negatio*, *qua-*
tioni tribueatur, *ea non presupposita*, *et omnino acci-*
dentiale, & *extrinsecum isti coniunctioni*, & *actioni*; *quod mihi appetat certum*.

Confirmatur secundo *quia gratis*, & *absque fundamen-*
to vlo diceretur, *quod ilia præsuppositio negationis va-*
riaret intrinsecam naturam actionis, *etiam arguitur*: *er-*
go non ut dicendum.

CONCLV S I O II .

9. *Productio compositi ex materia non præexistente tem-*
pore ante formam, *sue eductam*, *sue non eductam*, *est eto co-*
generatio, & *etiam mutatio*. *Hæc est conformis principiis* *polici ex*
Doctoris de educatione, *quatenus afferat ad eam non præ-*
quiri quod negatio formæ eductæ fit prius tempore in *materia*
subiecto, *quam forma*, & *eam tenent omnes Scottiæ com-*
muniter; *quos sequuntur plurimi recentiores & specia-*
lē generati *Aduersa questione 37. sct. 1. o. 3.*, *quamvis eam leviter*
insinuet; *est autem quoad primam partem contra* *Ruuum* *hic cap. 4. tratt. 1. quest. 2.* *Quoad secundam ve-*
ro partem est contra eos authores, qui putant genera-
tionem non esse essentialiter mutationem: *propterea enim*
hoc putant, quia existimant generationem, qua generare-
tur compositum ex materia non præexistente tempore,
non esse mutationem, *quos authores suppresso nomine*
citat Ruuius.

P obatur conclusio quoad primam partem, *quia productio*
talis compositi non esse creatio, *quandoquidem est pro-*
ductio dependens à subiecto & consequenter non est
productio rei ex nihilo: *ergo est generatio*, *quia produc-*
tio substantialis, *ut sic adiquate dividitur in genera-*
tionem substantiaz & creationem substantiaz.

Probatur secundo, *quia omnis productio substantialis*,
qua fit per causam secundam de facto, *est generatione-*
que enim causa secunda de facto creat, *quidquid fit de*
possibili: *sed aliqua productio substantialis fit à causa se-*
conda de facto ex materia non præexistente tempore ante
formam, *qua producitur*: *ergo productio compositi ex*
materia non præexistente tempore est generatio.

Probatur minor, *quia quando ignis comburit species*
Eucharisticas, & *ex his generat ignem*, *quandoquidem*
nihil substantia sit sub illis speciebus, *omnes fatentur*
de nono produci à Deo materiam in illo ipso instanti
temporis, *qua ignis deberet educere formam substantialem*& *producere ignem*: *ergo aliqua productio sub-*
stantialis sit à causa secunda ex materia non præsupposita
tempore.

Confirmatur: *quia si Deus in instanti A produceret*.

H h h

7. *Videretur ex dictis pars affirmativa debere esse extra*
controversiam, *quandoquidem non solum Philo-*
sophus in tribus sui descriptionibus explicauerit genera-
tionem per mutationem, *sed & id etiam conclusimus*, *quia*
tamen non defuit qui hoc in controversiam veitunt,
opotest id examinare distinctius.

Pro quo adverendum punctum huius controversie
confistere in hoc, *an generatio esse essenti liter id*,
à quo subiectum mutatur à negatione, *seu priuatione*,
formæ ad ipsam formam, *que priuatio prius insit subiecto*,
& ex ideo per formam *vero sufficiat ad genera-*
tionem *quod sit id*, *quo subiectum acquiri et formam*, *quam*
sine generatione non habaret, *licet de facto nunquam*
fuerit sub negatione, *aut priuatio & formæ*. *Muti enim*
qui dicunt generationem esse essenti iter mutationem,
intelligunt per mutationem transiit subiecti de non esse
vere & positive ad esse, *& con sequenter negrent produc-*
ctionem *co* *positi*, *cuius materia non procedere*: *for-*
mam in tempore, *esse generationem*; *omnes autem*, *qui ne-*
gant generationem esse essentialiter mutationem, *idem*
erit intellungi per mutationem, *sed tamen dicent* *erit*
productionem compositi, *cuius materia non procedere*: *for-*
ma in tempore, *esse generationem*, *licet non esset mu-*
tatio. *Vnde quia eadem ostium productio compositi*
posset secundum se vel presupponere priuationem formæ
in subiecto, *vel non presupponere*, *& si presupponeret ha-*
beret rationem mutationis, *si vero non presupponere*, *et non*
haberet rationem mutationis, *set per vero habet rationem*
generationis, *is propterea consequitur inter assertum genera-*
tionem non esse essentialiter mutationem, *sed hoc esse* *ipsi*
valde accidentale quantum ad naturam suam intrin-
secam, *licet generationes omnes*, *que de facto sunt per*
causas secundas, *habeant hoc accidentem annexum*, *quia*
semper materia in quam agunt presupponitur tempore
actioni generativa.

Aly vero, *qui dicunt generationem esse essentialiter*
mutationem, *& tamen non necessario præxige e ne-*
gationem subiecto prius tempore existentem, *non in-*
telligent per mutationem transiit de non esse (*quod*
non esse vere, *& actu fuit in subiecto*) *ad esse*: *si transi-*
tum à non esse quod fuitset, *nisi impediretur per for-*
mam, *ad quam sit transiit*.

Ego sane existimo, *in primis questionem esse de no-*
mine, *an mutatione dicitur esse* *inter ordinem ad non*
esse termini actualiter præexistens, *vel sufficiat ordo ad*
negationem, *que ve præexistit*, *vel præexistit*, *que est*
controversia inter *Authores tertij modi dicendi*, *& eos*
qui tenent duos primos modos; *vnde potius conuenien-*
dunt esse in nomine, *quam altercandum*: *& idem etiam*
sentio de controversia que est inter Authores duorum
primorum modorum dicendi: *dependet enim a significati-*
onem generationis. *Neque rea is a iusta potest esse*
dificultas hac in re, *nisi in acquisitione formæ substancialis*, *seu actio positiva*, *per quam coniungiur forma*
substantia *is cum materia prima*, *etiam exsistente aeccedenter*
sub negatione formæ. *Si vero*, *sit distinctione rationis ab acquisitione*, *seu actione positiva*, *per quam coniungeretur illa*
forma *materia non præexistens* *in sub negatione*: *si enim di-*
stinguerentur specie ista acquisitiones, *tum posset una*
ex ipsis vocari mutatione & generatione, *& altera non de-*
beret sic vocari, *& con sequenter posset optime dici*
quod generatio esse est essentialiter mutatio. *Si vero illa*
actiones non distinguuntur specie, *quod unque nomen*
tribuitur vni, *quod non tribuitur alteri*, *debet ipsi tribui*
ratione alicuius conditionis accidentalis, *& consequenter*
posset dici accidentia iter conuenire. *Itaque hoc quod lo-*
rum est in controversia reali hic examinabimus, *& deinceps*
etiam qui absolute dicendum sit in controversiis no-
minibus resoluimus.

materiam ultimè dispositam ad formam ignis, ignis ipsi applicatus sufficiens produceret ignem ex illa materia naturaliter, non per creationem: ergo per generationem.

Confirmatur, quia gratis, & absque ullo fundamento diceretur illa actio non habere denominationem creationis aut generationis, sed nouam aliquam excogitatam ab aduersariis ad evadendam difficultatem: & per hoc patet responsione Ruij non satis facere.

19 Respondet Joannes à Sancto Thoma quæst. i. art. i. ad casum de Eucharistia, adesse tum ibi quantitatē prius tempore, quæ supplet vicem materię per receptionem dispositionum præiarum, & negationem formę præcessile temporo non formaliter in ipsa materia, sed virtualiter.

Contra primo; quia ad intentum conclusionis sufficit quod negatio non debeat præcedere in materia formaliter ad hoc, quod aliquid generetur: ergo cum hoc concedatur, frustra & impertinenter ad propositum recurrunt ad quantitatem supplementem vices materiae, & ad virtualem præcognitionem materiae.

Contra secundo, quia ipsem postea cum videt res suam responsio non non quadrare alteri casu de materia, quæ produceretur ultimè disposita, & applicaretur in eodem instanti agenti, respondet tum sufficere quod priuatio præcedat naturam formam, quæ est doctrina Sto & nostra inferioris proponenda. Sed hæc eadem etiopsius & quæ sufficeret, & sine dubio esset melior ad casum de Eucharistia: ergo altera illa obscurior non erat adhibenda.

Aduerte autem, ex hac secunda ipsius responsione hunc authorem videtur tenere, in re ipsa nostram concusionem.

Proba n. ergo eadem pars ex dictis in prima conclusione, genetio est a quid unum possumus, sed quidquid possumus reperitur quando produxitur compositum ex materia præexistente tempore, reperitur quando produxitur compositum ex materia non præsupposto tempore, immo eadem ipsa numero positiva possunt esse in utroque casu: ergo si interueniat generatio in uno casu, interuenit in altero, sed interuenient in uno secundum aduersarios ergo & in altero.

Dices eadem quidem interuenire, sed cum diversis denominacionibus, quia in uno casu coniunctio subiecti cum forma sequitur priuationem: ergo ratione huius in uno casu illa coniunctio vocari potest generatio, licet in altero non posse.

Contra primo: quia quamvis sic posset vocari tamen non debet de facto dici quod sic vocetur, quia de facto omnis productio substantialis, quæ non est creatio, vocatur generatio: ergo non sola productio substantialis præsupponens negationem termini in subiecto prius tempore debet vocari generatio, & præterea cum nulla sit ratio aut authoritas unde colligatur quod illa sola sic vocanda sit.

Contra secundum: quia si actio eadem numero vocatur generatio ob talen denominationem, ergo saltē hoc habetur, quod illa actio, que denominatur generatio, non distinguatur essentialiter ab actione, que non est generatio magis, quam p. i. s. qui denominatur albus, distinguitur ab illo, qui non denominatur albus.

11 *Probatur secunda pars*: quia nihil impedit quo minus illa productio dicatur mutatio, quemadmodum dici potest generatio: est enim eadem ratio de utraque: & quādo Philosophus semper dicit quod generatio sit mutatio, gratis diceretur quod nō intelligeretur in sensu essentiali.

Confirmatur, quia sufficit ad mutationem, quod priuatio forma, ad quam mutatur subiectum, præcedat natura modo iam statim explicando, & gratis requiretur præcessio temporaria.

Obiicitur primū generatio nequit dari absque tribus principiis in se, ad ipsa requisitis, materia verbi gratia, forma, & priuatione ergo necessario prærequisit priuationem, & consequenter, quando non præest priuatio, non potest esse generatio.

Respondet cum Scotisti communiter, distinguendo primum consequens: priuationem, quæ prius tempore existat in subiecto, nego; quæ prius natura, concedo priam, & nego secundam consequentiam.

Dice: quod solū præsupponitur natura, reperitur in eodem instanti tempore cum re, quam præcedit: sic enim causa efficiens, quæ solum præsupponi debet natura ad actionem & effectum, debet esse in eodem instanti temporis cū illo; & sic ipsa materia quæ solum debet præesse natura ad formam, debet esse in eodem instanti cum formae: ergo si priuatio de beat solum præcedere prius natura, debet esse in eodem instanti temporis.

Confirmatur, quia omnia instantia naturæ se inuicem priora & posteriora clauduntur in eodem instanti temporis: ergo & omnia illa, quæ sunt in illis instantibus naturæ, debent esse in eodem instanti temporis; sed priuatio forma nequit esse in eodem instanti temporis cum forma: ergo debet magis præcedere quam natura, & consequenter debet præcedere tempore, si præcedat v. lo modo.

Respondet distinguendo antecedens, quod præcedit natura positiva, concedo; negativa, nego antecedens: & similius distinguo consequens, si præcedat positiva, concedo; sed nego sic præcedere: si negativa, nego, & dico quod solum sic præcedere debeat p. i. u. modo.

12 *Iuxta hoc respondeo ad confirmationem* distinguendo. Quod consequens: omnia si a quæ sunt in illis instantibus præcedit negativa tantu, nego: possumus, concedo consequentiam cum consequentia probationis. Ut hæc etiam res sit, & ponimus intelligatur, aduers illud præcedere aliud natura, negativa positiva, quæ & præcedunt atque, & possunt dici n. existere absolute, & sic se habet materia respectu formæ, efficiens respectu actionis, & effectus, anima, & respectu rationabilitatis; & huc respectu risibilitatis: Sic autem non se habet priuatio in casu nostro ad generationem, aut formam, quia non potest dici absolute, existit priuatio in subiecto. Illa vero dicuntur existere prius natura negativa, quæ absolute non existunt; sed existent tamen, nisi tempore non existent; per existentiam earum rerum, quibus dicuntur priora natura, & sic se habet priuatio respectu formæ; nam quamvis absolute non existat in materia, existeret tamen nisi fuisset propter inductionem formæ.

Hec responsio est in re optima, ac veram continens doctrinam, potest tamen adhuc clarius responderi aliter ad postulatum obiectionem, distinguendo antecedens, absque tribus principiis que existunt quando est generatio, aut ante, nego: absque illis eo modo quo requiruntur ad generationem, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque ex illis principiis priuatio non debet existere, nec quando est generatio, quod omnes concedunt, & hinc nos dicimus quod causat quando non est; nec antecedenter, quia quod præcessit ante, est omnino impertinens ad principationem ipsius.

Etsi si quæras, quomodo ergo requiritur, aut cur? *Respondeo* Car quod requiritur quod non sit, quia quando non est, impossibile est priuatio: intelligatur aliquid posse generari ex subiecto, quod intelligatur illud subiectum posse esse tam cum habitione formæ, quam cum priuatione formæ: alias non posset intelligi per modum subiecti, quod posset recipere formam per actionem physicam, & realē, & alio modo non requiri tibi priuatio ad principiandum rem aliquam.

Obiicitur secundum: si posset generatio esse ex materia que non præsupponeretur cum priuatione, sequeretur quod productio calorium est generatio; sed hoc est falsum, quia alias celi essent generabiles contra communem sententiam.

Respondet negando minorem, ex suppositione quod celi componantur ex materia & forma, prout supponitur in obiectione: ad cuius probationem dico, non esse contra communem sententiam quod celi sint generabiles, & corruptibiles per actionem cause primæ, sed solum asseritur communiter, quod non ingenerabiles, & incorruptibles respecti

respectu ad causas secundas: quod verum esset, quamvis productio eorum esset generatio.

13. *Objecies contra secundam partem:* mutatio est transitus subiecti à non esse tale ad esse tale: sed subiectum in causa nostro non transit à non esse tale ad esse tal, quādquidem numquam, ut supponitur, fuerit sub non esse: ergo quamvis fieret tum generatio, illa tamen generatio non haberet rationē mutationis.

Confirmatur, quia mutatio est id, mediante quo aliquid alter se habet, quam ante se habuit: sed nihil in causa nostro aliter se haberet, quam ante: ergo non posset esse mutatio.

Respon-
sua. *Respondeur* distinguendo maiorem: à non esse tale, quod non esse fuit antecedenter, nego maiorem; quod nō esse fuisse tum in subiecto, si non aduenisset generatio, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem, & ne-
go consequiam.

Ad confirmationem respondeo negando maiorem, si lo-
quamur de mutatione ut sic: licet enim aliqua mutatio in
particulari habeat hanc rationem, tamen hæc ratio non
requirit ad mutationem omnem, neque consequenter
ad mutationem ut sic, ad quam sufficit, ut iam dixi, quod
per eam aliter se habeat quam haberet se sine ea, sive de
facto aliter se habuerit, sive non. Posset quidē doctrina
præmissa de anterioritate naturæ, quam habet priuatio ad
formam, & generationem, huc applicari, sed responso
adducta est facilior, & alias & que bona.

Q V A E S T I O . III.

Quid sit subiectum, & terminus generationis.

14. *Hæc* quæstio quantum ad reī ipsam videretur esse
facilioris resolutionis ex dictis: sed diversitas mo-
dorum loquendi, quibus authores eam resoluendo vtun-
tum, aliquantulum eam intricatam reddunt.

Pro maior autem claritate eius aduertendum est posse
considerari duplēm generationem: nam actiūam, à qua
habet agens formaliter generare, aliā passiūam, à qua
aliquid dicitur generari. Et quidē si loquamur de genera-
tione actiūa, ex suppositione quod actio subiectanda sit
in agente, non est dubium quin illa etiam habeat agens
pro subiecto tam denominationis, quam inhaeritionis: in-
haeret enim illi, & denominat ipsum generans actiūam: nec
in hoc potest esse difficultas specialis, præter illam, que
est de subiectatione actionis in agente. Vnde solum con-
trouerti hic particulariter potest de generationis passiūa:
subiecto, de qua quod reluetur eodem modo currit de
generatione actiūa, ex suppositione quod identificaretur
generationi passiūa, ut extra scholam Scotiſticam com-
muniū ab authoribus defenditur, qui propter eam non
distinguiunt inter utramque generationem, quia scilicet
supponunt eas identificari realiter, atque adeo quod est
subiectum vniū, alterius etiam esse subiectum.

Genera-
tio dat
multas
denomi-
nationes: in primis per eam materia mutatur ad
formam, compositum præcedens conuertitur in sub-
sequens; illud ipsum subsequeins generatur ut quod; for-
ma quando educitur, acqui it suum esse, & vnitur materie; &
quando non educitur, vnitur. Vnde non est dubium,
quoniam omnia hæc sunt subiecta denominationis eius, hoc est
subiecta quæ recipiunt denominationem ab illa. Quod si
omnes hæc denominationes prouenirent ab vnicā forma,
quæ in vnicō subiecto inhaeret, hic tantum esse posset
difficultas, in quoniam ex illis omnibus subiectis, quæ
accipiunt illam denominationem ab ipsa, subiectaretur,
ac inhaeretur illa vnicā forma.

15. Si vero non prouenirent omnes illa denomina-
tiones ab vnicā forma, sed à pluribus, tum non esset vnicum
subiectum, sed plura generationis adæquate sumpta. Vnde
hic primo examinandum an sint plures forme, à quibus
prouenient istæ denominationes.

Itaque in primis suppono compositum substantiale,
quod conuertitur, non habere in se subiectatam ullam
formam, à qua habet illam denominationem, neque enim

habet illam denominationem nisi in instanti in quo non
est, tum aut: si non habet in se aliquam formam actu exi-
stentem, si ut nec ipsum uter actu exigit, ut patet.

Rursus suppono materiam, quando mutatur ad for-
mam, recipere in leviori ad illam formam & ab
illa habere mutari ad formam, sive forma habeat suum
esse à materia, sive non, & rursus in nostra lententia
aliā dari vniōnem in forma ad materiam, & ex his
vniōnibus vnam non in g̃is spectare ad generationem
quā alteram: vnde certum est, quod generatio, quā
tenus includit vniōnem materię, habet pro subiecto
ipsum materię; quatenus includit a teram vniōnem
formę, ipsam formam. Quod si solum vnicā vniō poti-
eretur inter utramque, tum dicendum quod generatio
quatenus dicit vniōnem, habet illud subiectum so-
lum; in quo illa vnicā vniō diceretur inhaerere, nimirum
vel materiam solam ut putari alicui, vel formam solam,
ut alij vel utramque simul, ut nonnulli; nec in hoc etiam
potest esse illa alteratio.

Præterea in generatione omni, que de facto reperitur
præter hominis, ultra vniōnem sub conceptu vniōnis in-
teruenit influxus causæ materialis in formam, quia ex ip-
suis potentia omnis forma educitur præter animam rationalem, quæ creatur. Et licet hic concursus sit imper-
tinens ad generationem cuiuscumque compotiti substancialis,
in quantum nullum sit tale compositum, quod
non possit generari, quatenus non educeretur forma ip-
sius, sed crearetur instar animæ rationalis; tamen pos-
set dici quod in generatione tali particulari, educta sci-
licet, includeretur essentialiter iste concursus: & hoc
supposito, quia iste concursus quasi aetate consideratus
se habet ex parte materiae, sive distinguatur ab vniōne,
ut aliqui etiam Scotisti putant, sive non distinguatur,
ut teneant alij, de quo supra aetatum est, & quia passiūe con-
sideratus se habet ex parte formæ, & distinguatur etiam
realiter a concursu materiae in lententia Scotistarum: se-
quunt manifeste quod concursus actius subiectetur in
materia, & passiūs in forma: quod si identificantur isti
concursus, tum ponendi sunt vel in materia sola vel in
forma sola, secundum quod authores philosophantur de
subiecto actionis & passionis.

Denique præter hæc, ex suppositione quod detar ter-
tia entitas cauata a partibus simul sumptis & vnitis, in-
fluxus quasi actius istarum partium in compositum est
considerabi in generatione, & influxus passiūs corre-
pondens ipsi in composito: & quidem concursus ille
quasi actius subiectatur in partibus, & in mea lenten-
tia non distinguunt reiter ab vniōne partium; influxus
vero passiūs subiectatur in toto composito, & ab illo pro-
xime, & immediate denominatur totum compositum ge-
neratum.

Præter hos autem respectus, aut modos iam specifica-
tos, non videtur generationem dice e aliquid postiūum
ultra subiectum, formam, & compositum.

Quare abunde constat, quid in rei veritate sit subiectum
generationis, secundum omnia, quæ dicit iuxta duas
authorum sententias, quarum examen non spectat huc
sed ad Physicam, ac Logicam.

Nunc ergo restat maioris doctrinæ causa examinare ali-
quos modos particulares dicendi, quorundam Thomistarum, quorum aliqui quamvis negent tertiam entitatem,
dicunt tamen subiectum generationis absolute esse totum
compositum. Ita Barnes hic c. 4. q. 11. quem sequitur Ioan-
nes à S. Thoma: alij vero dicunt, quod sit ipsa ma-
teria prima, Ruyus supra q. 4. Complutenses, quamvis hi
probabilem censeant priorem sententiam.

C O N C L U S I O

16. Ex suppositione, quod deitū tertia entitas distin-
tio sit
Etia a partibus simul sumptis, & vnitis, & quod generatio
quid vnit
& non
sit aliquid unum, non debet collocari in toto composito, tan-
detur
quam in subiecto inhaeritionis, sed potius in materia prima, tertia
entitas,
Hæc est communissima sententia contra Barnes, &
Ioannem à Sancto Thoma.
Probatur manifeste, quia totum compositum ex hypothesi materiae
erit in
subiecto.

H h b z

conclusionis non est aliud quam materia, & forma vniuersitatis sed vnu accidens simplex nequit inherere immediate in duobus subiectis realiter distinctis, imo sunt plurimi qui existimant illud esse impossibile etiam supernaturaliter, præsertim si accidens sit materiale, ut est generatio: ergo. Ne c refert quod illa plura faciunt vnum per se, quia hoc non impedit quominus sint distincta realiter subiecta, etiam ut sunt in composito, & consequenter non tollit, quin illud ipsum accidens quod inheret vni, inheret immediate in illis duobus subiectis.

Probatur secundo, quia prius est natura, ac nostro modo concipiendi, quod materia mutetur ad formam, quam intelligatur oriri compositum, & ab ipso, & quo denominatur materia mutari ad formam substantiam, habet, realiter saltum, totum generari nec liquid aliud realiter distinctum requiritur ad hoc quod totum generatur, si generatio consistat in aliquo vno: sed illud à quo materia sic mutatur, ponitur inherere in ipsa materia: ergo & generatio in ipsa ponenda est, & non in toto composito.

Confirmatur, quia ideo subiectant aduersari generacionem in toto generato, quia existimant materiam primam non esse capacem vniuersi formæ ante formam substantiam: ed hoc est falsum, quia cum habeat existentiam distinctam ab existentia formæ, & possit inde pendere à forma existere, ut probatum est *primo Physicorum*, nihil impedit quominus possit recipere aliqua accidentia, & præsertim illa, quæ requiruntur ut recipiat ipsam formam substantialem: ergo non est dicendum quod generatio subiectetur in toto composito, sed potius in materia prima. Nec sanctorum necessitate est dicere quod generatio sit quid substantiale, & non accidentis, vt dicunt *Cöplutenses*, quasi accidens non posset præcedere formam substantialem, & aliquid substantiale posset: nam quadruplicatio posset recipere modum substantialem ante formam, substantia posset etiam accidentale: & ex alio capite cum generatio, siue actiue sumatur, siue passiue, spectet ad prædicamentum actionis ac passionis, & cum habeat etiam omnes conditions accidentis, omnino debet dici esse accidens, & male dicitur esse intrinsece substantialis: & per hanc confirmationem patet ad fundamentum præcipuum aduersariorum.

Santaria *Confirmitur secundo* ostendendo modum, quo possit generatio inherere toti, assignatum ab aduersariis, & preterea *Ioanne à S. Thoma*, esse impossibile. Itaque ipse dicit actionem subiectari in toto, quia non inheret materia, nisi mediante termino producto, seu ab ipsa actione attracto: unde quandoquidem identificetur actio cum illo termino & generatione, sequitur quod non sit aliud subiectum cui inheret, quam totum.

Cohtra, quia si actio identificetur termino, quandoquidem terminus sit substantia, siue terminus sit forma, siue totum compositum, sequitur actionem non posse esse accidens & consequenter non posse inherere.

Deinde: falsum est actionem identificari termino: præterea potest assignari aliud subiectum: & denique hic modus explicandi obscurissimus est in ipsomet autore.

Obijcitur: totum denominatur generari & non materia prima; ergo generatio potius subiectari debeat in toto quam in materia prima.

Respondeo primo, retorquendo argumentum: materia prima denominatur mutari per generationem, & non totum generatum: ergo potius debet subiectari in materia prima quam in toto.

Rerius: totum destructum denominatur conuerti per generationem: ergo generatio in ipso subiectari debet. Quod si aduersarij negent has consequentias, nos poterimus similiter negare consequentiam ipsorum; & quamcumque responsonem dabunt, sufficiet vel similis, vel eadem nobis.

Respondeo secundo, negando consequentiam, & ratio est, quia multa possunt dare denominations aliquibus, in quibus non inherent, quales non dant ipsi, quibus inherent, sic visio dat denominationem visi obiecto, qualem non dat oculo: & actio secundum aduersarios dat deno-

minationem agentis causa, qualem non dat passo, in quo ponitur secundum ipsum. Si autem queratur, cur potius generatio, cum tribuat aliquam denominationem materia, & aliquam composite, potius in materia quam in composite subiectari debet, ratio petenda est ex fundationis conclusionis.

Q VÆSTIO IV.

De termino generationis

*18 N*on agimus hic de termino à quo generationis, quia si loquamus de termino per se, est priuatio formæ, vel quæ fuit ante in subiecto, vel quæ fuit tum quando est generatio, nisi per generationem introduceretur forma substantialis: si vero loquamus de termino per accidens, est forma illa positiva, quæ ante præfuit in materia, & etiam totum compositum quod destruitur. Agitur ergo de termino ad quem tam denominationis, hoc est de quocumque termino ad quem, qui mediante generatione recipit aliquam denominationem, quam immediate terminacionis, hoc est ad quem generatio immediate terminatur.

Et quidem, si loquamus de generatione actiua, que in ea nostra sententia subiectatur in agente, terminus principalis terminus ipsius est totum compositum, quod per eam producit ad quem ac generatur, ut quod, & quando generatio est educitiua, generatio terminus quod ipsius est ipsa forma substantialis, que est actiua, dicitur produci ac generari ut quo, quia est pars formalis ipsius termini principalis: & si præterea per eam producatur vnu itius forma, illa vnu potest similiter dici terminus quo ipsius, quia est aliquid per eam productum, mediante quo producitur ipsum compositum, & educitur forma; si vero non producatur illa vnu per actionem agentis, non debet dici terminus generationis actiua, sed concursus, qui necessario concomitari debet ipsam: quando vero generatio non est educitiua, non habet alium terminum, qui producitur, præter vnu terminum formæ & compositum: potest tamen dici, quod terminus quo ipsius est forma non educita, quia quavis per eam non producatur, tamen est ratio formalis physicè constitutus compositum, quod sufficit ad hoc, ut dicatur terminus quo.

At si loquamus de generatione passiuæ, vel etiæ de actiua, ex suppositione quod identificetur generationi passiuæ considerata sunt omnia illa, quæ interuenient in generatione, ut sunt respectus vniuersitatis materiæ ad formam, formæ terminus ad materiam, educationis qua materia influit in generationem, & educationis passiuæ correspondentis subiectiæ in passiuæ: & deinde productio passiuæ totius compositi terminata ad causas generantes: & certum est, quod sicut generatio non est aliquid vnum in hoc sensu, & non habet vnum subiectum, sed plura: ita etiam non habet vnum terminum, sed plures; quod ex ipsorum diuersorum illorum respectu natura patet: nam vnu & causalitas educationis materia habet protermino ipsam formam, vnu formæ materia, & causalitas passiuæ ipsius tam materiam quam agentem, productio passiuæ compositi omnes causas, à quibus generatur; nec in hoc potest esse vlla difficultas, ex suppositione quod illa plura interueniant in generatione immo quamvis plura realiter distincta non interuenient in ipsa, sed vnicus tantum respectus aut modus, ille ipse vnicus modus potest considerari toti considerationibus distinctis, ac si includeret illa plura, & sub vna consideratione haberet vnum terminum, sub alia alterum.

*E*t hoc quidem de re; quantum vero ad modum loquendi, supposito quod generatio esset vna tantum actio, siue subiectetur in agente, siue in composito, & quod per terminum illius debeat intelligi illud, quod producitur per ipsam.

*19 A*liqui dicunt terminum ipsius totalem ad quantum & ut quod esse totum compositum, non solum ut dicit naturam conflatam ex partibus physicis, & existentiis; sed etiam substantiam; terminum vero ut quo totalem esse ipsam naturam ut contradistinguitur à composito; & terminum ut quo partalem, ac minus principalem esse formam substantialem: ita *Ioannes à Sancto Thoma*, & *Cöplutenses*.

Alii

Alij vero assignant pro termino totali compositum, nulla facta mentione suppositalitatis, & pro termino formaliter formam. Ita Ruius hic.

Alij autem conuenientes cum Ruiio in assignando termino primario ut quod, differunt in termino quo, quem ipsi putant esse vniuem. Ita Hirnadius hic, & plures recentiores.

Quod ad me autem attinet, existimo questionem hic nullam posse esse de re, sed solummodo de nomine, ac parui propterea momenti, quam tamen sequentibus conclusionibus resoluum.

CONCLVSI O I.

20. *Compositum ex natura, & substantia est terminus Compositi principialis ut qui generationis, in quantum est perfectissimum, sumus terminus, qui ad ipsam sequitur; non tamen est tantum terminus, sine quo non posset intelligi generationis esse, sed etiam si per possibile, aut impossibile non sequeretur substantia: sed terminus qui essentialiter requisitus, sine quo qui generatio nec possit generationis substantialis, est compositionis in substantia materia & forma, atque adeo simpliciter huiusmodi non modi compositum dicendum est terminus qui principialis generationis.*

Hæc quoad hanc ultimam partem est Ruij contra Compluenses, ac Ioannem a Sancto Thoma: quoad primas vero duas partes credo non posse esse contra illum in re ipsa, quidquid sit de modo dicendi.

Probatur prima pars, quia sine dubio compositum ut substantia est perfectius quam ut non substantia, & sequitur ad generationem: ergo intelligendo per terminum principalem ut qui, perfectissimum terminum, qui sequitur ad generationem, & denominatur generari, talis erit illud compositum.

Secunda pars probatur, quia eo ipso quo intelligitur per actionem aliquam produci compositum substantiale ex materia, saltem praesupposita, & forma quamvis non consideratur illud compositum ut includens suppositalitatem ullam distinctam sive realiter, sive ratione, à singularitate, intelligeretur actio illa esse generativa, prout actio generativa distinguitur à creativa, & alterativa, ac quacumque alia, qua non est generatio; & eo ipso quo à parte rei produceretur tale compositum absque suppositalitate distincta à singularitate, daretur à parte rei generatio: & nisi daretur à parte rei tale compositum, nō daretur actio generativa, nec posset intelligi esse, quin intelligeretur esse productio talis compositi: ergo vera est secunda pars conclusionis.

Confirmatur, quia non habuerunt Philosophi conceptum suppositi, ut distinguitur à natura singulari, ante cognitionem mysterij Incarnationis, ut mihi certum est, & probatur in Metaphysica Deo volente: & tamen habuerunt conceptum generationis: ergo conceptus suppositi est omnino impertinens ad conceptum generationis.

Hinc probatur tertia pars: quia ille absolute censendus est terminus principialis, qui magis habet necessariam connexionem cum generatione quoad esse & concepi, & sine quo nec potest concepi nec esse: sed tale est compositum ex materia & forma prædictæ: ergo.

21. *Obiectio: secundum Philosophum 1. met. sect. 27. quod generatur non est forma, nec quidditas, sed compositum: ergo per Philosophum terminus qui generantis est suppositum.*

Probatur consequentia, quia per formam in predicto loco intelligitur forma partialis, & per quidditatem formæ totalis, qua est ipsum compositum ex materia & forma: ergo per compositum intelligit suppositum, quod contradistinguat à cōposito ex materia & forma, & consequenter secundum Philosophum suppositum est terminus qui generantis: Unde, inquit Joannes a S. Thoma, pater aut non legisse, aut non aduersisse verba Aristotelis eos qui dicunt eum non agnoscere suppositum.

Sed refondetur negando consequentiam, ad cuius probationem dico, formam totalem per modum formæ conceptam, non esse formaliter ipsum compositum, sed abstractum metaphysicum, & consequenter non solum sup-

positum contradistingui à quiditate, seu forma illa tota: sed ipsum etiam compositum ex materia & forma in concreto metaphysico consideratum: & hinc patet prædictum Authorem non intellexisse verba illa, que & legit & aduertit, & non potuisse eum colligere alios autores putantes Philosophum nec somniaſe quidem de suppositalitate, ea aut non legisse, aut non aduersisse.

Obiectio secundo: Generatio per se primo tendit ad datum esse integrum, & perfectum: ed compositum non habet esse perfectum absque suppositalitate: ergo suppositum & non compositum est terminus primario intentus & principalis generationis.

Confirmatur, quia ad generans non solum spectat dare formam, sed consequentia ad ipsam ut propriæ passiones: ergo etiam spectat ad ipsum dare suppositalitatem, quæ intimior est quam proprietates.

Respondeo negando consequentiam, quia licet sequatur suppositum, & sit perfectissimum ex omnibus, quæ producuntur; tamen generatio potius debet principaliter intendere illud, sine quo non potest concipi nec esse etiam in casu impossibili, quam illud sine quo possit intelligi, & esse etiam in tali casu: hoc autem non est suppositum, sed compositum, ergo.

Ad confirmationem concedo totum, sed non præjudicat conclusio ni quoad partem, ut patet.

CONCLVSI O II.

22. *Si per terminum formalem quo generationis intelligatur, in quo tur aliquid productum ait recipiens esse de novo, sine quo sensu non posset esse terminus adequate qui, uno potius est dicentius est terminus formalis, quam forma, etiam si forma producere terminus: si vero intelligitur ratio formalis constitutiva physica formalis termini totalis, forma dicenda est terminus formalis, non generationis, sive educatur forma, sive non: absolute autem censendum est, quod forma sit terminus formalis ipsius.*

Hæc quoad duas primas partes videtur esse extra conjecturam; quoad tertiam vero est cum Ruiu contra Hirnadium.

Probatur prima pars: quia quamvis forma producatur, tamen productio ipsius est impertinens ad generationem termini totalis, quia licet non produceretur illa forma per generationem, sed fuisse ante producta, aut produceretur per creationem, modo produceretur unio, etiam generatio substantialis to ius compositi: ergo terminus formalis generationis, prout tendit in compositum, nequit esse forma, ut producta aut educata: sed potius uno, qua producta sequitur illud compositum necessario; si per terminum formalem intelligatur a quid distinctum à composto, cuius productio ad esse compotiti sit requista.

Probatur secunda pars: quia uno licet sit conditio necessaria requisita ad compositum, non tamen est constitutiva formæ ipsius: ergo si per terminum formalem intelligatur potius ratio formalis physica constitutiva compositi, forma, & debet dici terminus uno esse terminus formalis.

Probatur denique tertia pars, primo, quia ille est absolute censendus terminus formalis quo, qui constituit physicum terminum principalem & adæquatum qui: sed hoc competit forma, non uno.

Probatur secundo, quia illud est terminus formalis, ut forma quo generationis, per ordinem ad quod una generatio dividitur ab altera, sed distinguitur per ordinem ad formaliter non per ordinem ad unione, quia cum uno reperiatur in omni generatione: non potest per ordinem ad illam distingui una generatio ab altera, nisi quantum potest cognosci quod una uno distinguitur ab altera: sed hoc ipsum non potest cognosci nisi cognoscendo terminum eius esse distinctum à termino alterius: ergo per ordinem ad formam potius quam ad unionem debent distinguiri generationes. Quæ opponi possunt sunt nullius momenti, & eorum solutio patet ex dictis: nec in hac nominali est diutius hærendum.

QVÆSTIO V.

An generatione distinguatur ab alteratione.

23 Per alterationem intelligitur hic actio illa, per quam producitur ultima dispositio accidentalis, quam connaturaliter concomitatur compositum esse productum: & queritur an illa actio distinguatur realiter ab actione, per quam producitur ipsam substantia compositi.

Prima sententia est, generatiuam actionem non esse distinctam realiter ab actione alteratiua, per quam producitur ultima dispositio ad formam substancialiem. Hanc probabilioriē reputant *Complutenses*, & pro ea citant *Caiet. Sotum, Fonsecam, & iuniores Thomistas* communiter.

Secunda sententia est, actionem generatiuam esse distinctam realiter à tota alteratiua dispositiuā. Hæc est communior longe cum *Scoto* 2. distinc. 2. q. 9. quem præter suos & recentiores fere omnes ex *Thomistis* sequuntur. *Ruinus* hic quæstione 5. & *Ioannes à Santo Thoma* quæstione 1. art. 3. qui *Sanctum Thomam & plures Thomistas* pro ea adducunt.

CONCLV S I O.

A ctio *generativa* distinguuntur realiter à dispositiua seu alteratiua. Hæc est iuxta secundam sententiam contra singui primam.

a ut reali. Probatur primo: quia terminus alterationis est accidentis, & terminus generationis est substantia, & posset esse actionis terminus alterationis sine eo, quod esset acquisitus terminus generationis; nec enim necesse est, vt si producatur calor in quocumque gradu, forma etiam ignis producatur; nam quamvis naturaliter concomitentia, tamen certum est de potentia absoluta ea posse separari: sed quotiescumque termini actionum distinguuntur, & sunt separabiles, actiones debent esse distinctæ realiter: ergo alteratio & generatio distinguuntur realiter.

P robari secundo, causa principalis, & totalis alteratiōis sunt accidentia, vt fatentur aduersarij: sed causa principalis generationis est substantia; quæ etiam immediate concurrit ad productionem alterius substantia, vt ostendit *secundo Physicorum*: sed quotiescumque causa à quibus actiones immediate egrediuntur distinguuntur, actiones etiam distinguuntur; & quidem realiter, si cause sunt realiter distinctæ, maxime si actiones subiectentur in agente, vt *Scotisti* tenemus. Quod si etiam essent actiones in passo, licet eadem actio posset prouenire à diversis causis, tamen actio generatiua eo ipso, quod debet egredi à substantia immediata, frustra egredetur ab accidentibus, & consequenter debet distinguiri realiter ab omni actione, quæ egreditur ab accidentibus.

24 *Probatur tertio*, etiam admittendo gratis quod substantia non attingat immediate productionem alterius substantiae, sed quod producatur immediate ab accidentibus in virtute substantiae, & tanquam ab instrumentis ipsis, vt tenent aduersarij: tum quia adhuc possent habere actionem alteratiuum omnem sine generatiua, tum quia non est maior ratio cum h. b. rent actionem immediate terminatam ad accidentia, quam alteram immediate terminatam ad substantiam; non enim obstat, quod ad alterationem sequatur necessario naturaliter loquendo generatio, tum quia etiam ad productionem primi gradus caloris à calido vt octo producti, in aqua verbi gratia, sequitur naturaliter productio secundi gradus; & tamen vterque gradus non producitur eadem actione; tum quia id prouenire posset eo, quod causa, sicut est determinata ad alterationem, posita alteratione esset determinata ad generationem.

Probatur quartio eadem doctrinā admisiā: alteratio prævia ad formam substantialem terminatur ad ultimam dispositionem præviā, quæ secundum aduersarios producitur, non in materia prima, sed in composite destruen-

do: ergo definit desinente illo composite: sed in instanti, in quo est generatio, non est illud compositum, vt pater: ergo nec alteratio illa, sed generatio debet esse in illo instanti ergo generatio distinguatur realiter ab alteratione prævia. Hoc conuincit generationem distinguiri debere in sententia aduersariorum ab alteratione. Sed dici posset cum *Complutensibus*, quod tamen non sit actio distincta, sed resultanta quedam forma substantialis & totius compositi ex suppositione alterationis præmissæ, quæ sola habet rationem actionis.

Sed contra, quia illa resultantia est aliquid distinctum à termino producto, & agente, vt patet ex omnibus principijs, ex quibus colligitur actio distincta, & est illud per quod agens producit substantiam, & sine quo substantia producta non esset producta ab illo agente: ergo habet propriam rationem actionis, tam bene quam illa alia acti o.

Præterea falsum est, quod sit resultantia aliqua orta ex vi præcisa actionis alteratiua, quia nihil habet virtutem, vt aliquid ex ipso resultet, nisi sit existens, quando est resultans: sed actio alteratiua non est, quando est hec resultantia: ergo non sit hæc resultantia vi actionis istius alteratiua; nisi velis quod fiat vi ipsius, quarenus illa prærequiritur tanquam conditio sine qua non: quod concedi potest, sed non faciat rem; nam etiam ista actio alteratiua prærequirit conditiones sine quibus non, & quibus possitis naturaliter sequitur, & tamen hoc non obstante habet rationem actionis.

25 *Obijcies Complutensibus*: sequeretur quod substantia esset immediate operativa: hoc est fallum: ergo.

Probatur sequela, quia actio substantialis debet habere principium substantiale: ergo si detur actio substantialis in generatione, necessario debet prouenire à substantia, quia non est aliud principium substantiale, ex quo proveniat.

Hanc rationem fuisse proponunt, & multa immiscent, quæ facile impugnari possent, si liberet in re facilissima inhæret.

Itaque omisse longiori examine, Respondetur breviter primo, negando minorem, quia vt dictum est *secundo Physico* um, non solum non est inconveniens, sed summe necessarium quod substantia immediate concurrit ad productionem alterius substantiae: neque enim nullus concursus accidentis ad hæc sufficere posset.

Respondeo secundo, negando sequelam, quia sicut potest terminus substantialis produci immediate ab accidente secundum aduersarios, ita etiam actio substantialis potest ab illis exire: icut enim actio accidentalis ab illis exire debet, vt producatur accidentis; etiam substantialis actio ab illis prouenire potest, vt producatur substantiam; & hoc, siue dicatur actio substantialis esse substantialis intrinsece, ita vt non sit accidentis, quemadmodum tenent plurimi; siue dicatur esse substantialis propter ordinem quem dicit ad terminum, cum quo stat quod in se sit accidentis, vt tenemus *Scotisti*.

Dices, vel illa actio proueniret ab ipsis mediante virtute aliqua derivata in ipsis a substantia, quæ fulciantur & eleuentur: vel, ab ipsiismet, vt sunt virtus substantiae sine aliqua virtute. Si primum dicatur: ergo substantia est opera-tiva immediate contra hypothesim. Si secundum: ergo non est necessaria illa excellentior actio distincta ab alteratiua.

Confinatur: quia quemadmodum calor in actu primo sufficit & vt producat accidentis in virtute propria, & vt producat substantiam in virtute substantiae, ab ille virtute superaddita; ita etiam calefactio, quæ est actio caloris, sufficere debet tanquam productio caloris, quatenus exit à calore in virtute propria caloris, & tanquam productio substantiae, quatenus exit ab eodem calore.

Confirmatur secundo: quia ex eo quod aqua per ablutionem non producat gratiam baptismalem, sed debet habere aliam actionem altiorem sequitur, quod alia virtus in actu prime

primo debet dari ipsi à Deo: etio si calor non potest per calefactionem producere substantiam, debet habere a iam virtutem altiorem sibi communicatam.

26 *Respondeo*, quod illa: etio exire poterit ab accidentibus secundum quamcunque rationem, secundum quam possunt producere substantiam melius autem dicetur ab ipsis exire, vt sunt virtus substantiae, non ut recipiunt virtutem distinctam à substantia, quia illa esset superflua, & gratis asseritur: neque tamen inde sequeretur, quod non requiratur illa actio substantialis excellentior, quam actio alteratiua.

Ad confirmationem respondeo negando sequelam: nam quemadmodum licet aliqua causa in actu primo possit producere in virtute sua diuersos effectus, ut calor potest producere hunc calorem, & illum calorem; non potest tamen sufficere in actu secundo una & eadem actio, sed plurimandæ sunt actiones ad pluriificationem terminorum separabilium: ita etiæ quamvis calor possit producere calorem & substantiam; una tamen actio non potest sufficere, & præterea cum quando producitur substantia, possit non esse calefaction, seu actio productiva caloris.

Ad secundam confirmationem respondeo, negando sequelam antecedentis: non enim ex illa ratione id colligitur, sed quia per nullam actionem prouenientem à sua virtute potest id facere, & ex eo quod non habet virtutem producendi gratiam ex se, nec est virtus ipsam producendi. Calor autem est virtus (vt suppono hic cum adiutorijs, quamvis sit fallsum) producendi substantiam, & consequenter potest habere & actionem productivam caloris, & aliam actionem superiorum productivam substantiae, absque alia vi tute superaddita.

Q V A S T I O V.

De Generatione viventium.

Quamuis generatio, qua vivum vivens producit aliud vivens, conueniat in ratione generationis, ut sic ex generatione quacunque substantiali, & ut sic describi possit eodem modo, quo supra descripsimus generationem ut sic; tamen quia habet rationem particularē, secundū quarum differt ab alijs generationibus, quia non sunt viventium, & hoc non solum ex eo quod terminus ipsius sit distincta rationis à termino aliarum generationum; quia sic etiā generatio ignis distinguitur à generatione aquæ, sed ex alia particulari ratione, qua omnes generationes viventium conueniunt inter se, & differunt à generationibus non viventium, propterea non erit abs re hic generationes, secundum hanc rationem particularem d. scribere, seu potius descriptionem communiter à Philosophis assignatam explicare.

C O N C L U S I O .

Dicitur 27 Bene describitur generatio viventium esse origo, seu generatio productio viventium à vivente, mediante principio vita vivere, communio in similitudinem naturæ. Hæc conclusio est summa, communis.

Probatur: quia omni & soli conuenit, ut patet ex explicatione singularium particula. Dicitur origo hoc est productio, quia in hoc conuenit tanquam in genere cum quacunque alia productione. Dicitur viventia, quia per eam non solum substantia debet produci, sed substantia vivens; & per hoc distinguuntur a generatione substantiali quacunque, quæ haberet pro termino substantiam non viventem. Dicitur à vivente, quia vivens necessario requiritur ad generationem viventis, qualis iam describamus; Vnde quamvis celum non vivens produceret animalia imperfecta, illa productio ex hoc capite nō esset generatio huiusmodi. Dicitur: mediante principio coniunctio, scilicet à principio vita coniunctio, quia ad hanc generationem requiritur, quod genitum & generans coniungantur in principio substantiali concurrente ad aliam generationem, hoc est quod in generare reperiatur intrinsece principiū aliquod substantiale requisitum ad generationem; & quod illud ipsum principium reperiatur in ipsomet genitor, & sic sane in homine generante reperiatur semen quod requiri-

tur ad generationem alterius hominis, quod semen secundum materiam saltem, ex qua componitur, reperiatur etiæ intrinsece in homine generato: & idem est de alijs animalibus, & plantis etiam generatis, ut patet. Per hanc autem particulam excluditur productio, quia Deus qui est viuens producit alia viventia, sive corporea, sive incorporea; neque enim producit illa mediata principio coniunctio, cù nihil reale physicum & singulare in Deo existens reperiatur in vivente villo creato ab ipso producto. Per hanc autem particulam non excluditur productio Filij ēterni à ratione generantis, imo potius includitur, quia fit mediante cooperatione essentia Divina, quæ ipsa eadem numero reperiatur in Patre & Filio.

28 Excluditur etiam per hanc particulam productio, qua cælum, quamvis esset viuens, produceret animalia aut viventia sublunaria, quia non fieret mediante principio coniunctio.

Sed non videtur excludi productio, qua producuntur vermes ex hominibus, nec etiā Eva ex costa Adæ; quia utraque productio fit mediante principio coniunctio concurrente ad illam productionem: productio enim verminum fit ex materia prima in homine existente, & productio Euae facta est ex materia prima, ex qua constabat costa Adæ.

Et si queras per quam aliam particulam excludantur ista productiones.

Respondeo eas excludi per particulam à *Viventibus*, per quam significatur causalitas effectiva, talem enim causalitatem non habuit Adam respectu productionis Euae; nec habent homines respectu verminum qui producuntur ab alijs causis extrinsecis.

Contra: homines habent activitatem respectu humoris seu substantiae illius, ex qua producuntur vermes: ergo possunt dici habere activitatem respectu verminum: nec enim alia ratione mares habent activitatem, aut dicuntur principia productiva aliorum hominum, nisi quatenus habent activitatem productivam seminis, ex quo fiunt.

Respondeo negando consequentiam: ad cuius probationem dicitur, quod non propter ea præcisæ homo dicitur esse principium alterius hominis ex eo, quod producat semen ex quo sit alter homo, sed etiam, quia illud semen habet aliquam activitatem in ordine ad producendum aliud illum hominem.

Contra: quia idem posset dici de humoribus.

Respondeo ergo aliter negando consequentiam, quia homines non producunt humores illos quatenus sunt viventes; nec vermes ab ipsis quatenus sunt viventes, procedunt, ut patet ex eo, quod ex mortuorum cadaveribus procreantur vermes, cum tamen illa cadavera non vivant.

29 Dicitur denique in *similitudinem naturæ*, per quam particulam denotatur quod vivens productum per generationem à vivente debeat esse simile ipsi in natura, & sic sine dubio homo productus ab alio homine producitur in similitudinem naturæ. Hinc aliqui excludunt productiōnem verminum & capillorum, ex suppositione quod capilli vivant, à ratione generationis hic delcriptæ, quia faciliter non sunt similes homini. *Sed contra* hoc est, quod sicut exclusi per aliam particulam anteriorem.

Deinde productio muli communiter dicitur comprehendendi sub generatione hic descripta; & tamen mulus est diuersa specie ab equo & asina, à quibus generatur, & consequenter illa productio non est in similitudinem naturæ: ergo productio viventium non deberet excludi à generatione per hoc quod nō sit in similitudinem naturæ, & ergo præterea male additum illa particula in *similitudinem naturæ* in prædicta descriptione.

Proprius hanc replicam communiter dicitur, quod per illam particulam non debet intelligi similitudo vivuca, ac perfecta in natura specifica, sed similitudo aliqua particulis, quam habent generas & genitum in aliqua ratione genericæ particula, in qua conueniuntur inter se magis quam cum alijs rebus: talem autem similitudinem mulus habere videtur, & cum equo, & cum asina: non vero appareat illa similitudo inter vermes aut capillos &

hominem; unde possent excludi per illam' particulam; nec
refert quod excludantur etiam per illam : potest enim
lapis excludi à ratione hominis & per genus ipsius, nem-
pe animal ; & etiam per differentiam , nempe rationali-
tatem.

30. *Verum quidem est*, quod in definitione non debent
poni plures particulæ solūmmodo ad excludendam vnam
rem, quia id esset superfluum, vnde si per alias particulæ
exclūda sunt productiones vernium & capillorum, hac
particula non debebat superaddi, nisi ad excludendum
aliquid aliud. Quid ergo exclusum est particulariter per
hanc particulam?

Respondeo excludi per illam generationes viuentis à vivente mediante principio comunicto, quæ non esset in similitudinem naturæ, nec secundum rationem specificam, nec secundum rationem etiam genericam particularem; qualis generatio, quidquid sit an detur de facto, sane est possibilis; ut si verbi gratia Deus crearet aliquam substantiam viuentem & sensitivam diuersissimam rationis ab animalibus, qua de facto sunt productæ, quæ possent producere mediante principio coniuncto animalia diuersissima rationis, sicut corpora celestia producent varios effectus sublunares, cum quibus non habent particularem aliquam similitudinem nec in specie, nec in genere aliquo proximo: Hæc autem generatio est origo viuentis à vivente mediata principio coniuncto, sed non esset in similitudine naturæ, & consequenter non esset talis generatio, qualis iam describitur. Vnde existimo per hanc descriptionem generationis viuentium non describi generationem viuentis, ut sic, quatenus comprehendit omnem generationem viuentis, quæ habet particularem modum ac rationem, secundum quam conuenit cum alijs generationibus viuentium, & disconuenit a genera iomibus omnibus non viuentium.

Ei si quaeratur, cur generatio, vt sic, non sit descripta.

Respondeo quia Authores voluerunt tantum descripsi
bere generationes viuentum, quas de facto consta-
dari.

At def-
crip-
cio-
ne
gen-
era-
tio-
ni-
viu-
en-
ti-
com-
pet-
re pro-
duc-
tio-
nem
Spiri-
tu-
sancti.
dari.
Porest autem obici contra hanc descriptionem, quo
x que videatur cōpetere generationi Filij aeterni, ac pro-
ductioni Spiritus sancti, & consequenter quod productio
Spiritus sancti esset generatio, non minus quam Filij; sed
hoc est contra fidē, vt patet ex Symbolo sancti Athana-
sij: *Spiritus sanctus a Patre & Filiō, non factus, nec crea-
tus, nec genitus, sed procedens*, nempe alia processione di-
stincta rationis à productione: quaē esset aut factio, aut
creatio, aut generatio, ergo mala est prædicta descrip-
tio. Minor & consequentia patent: probatur sequē' a maioris,
quia Spiritus sanctus est tam similis Patri, quam Filius, &
codem modo procedit mediante principio coniuncto vi-
uens à viuente: ergo prædicta descriptio x que conuenit
productioni ipsius, ac productioni Filij. Hęc difficultas
examinari soleat in materia de Trinitate, & ea oppresſi
Doctores varias exhibent solutiones, nec eorum ullus
propter eam ausus est negare, hanc descriptionem esse
bonam, sed ea supposita conantur excludere ab ea pro-
ductionem Spiritus sancti, & includere processionem
Filij.

Porro aliquid hic breuiter dicendum de hac difficultate videbatur, ut si quis eam definitioni opponat, habeatur quid responderi possit.

Sententia Richardi: *Richardus excludit processionem Spiritus sancti, quia per natura hic intelligit et essentiam r. i., prout productiva est: Spiritus autem sanctus licet habeat silentiam Divinam, non tamen, ut productiva est ad intra, quemadmodum est in Patre ac in Filio, nec consequenter ut natura, prout hic capitur natura.*

Confir- 32 Pro hac sententia confirmanda ait hic *Arriaga*: olim adduxisse hunc locum ex Concilio Florentino sessione
ratio ultima *Nam credentes Spiritum Sanctum à Filio nequaquam procedere, necesse est vi intelligent Spiritum San-ctum à solo Patre procedere, ac consequenter non esse Fi-lium.* Ex quo loco sic argumentatum se dicit ex mente
Arriaga: *Qui negant Spiritum sanctum à Filio procede-*

re, coguntur negare dari Filiū in diuinis: quia scilicet Filius in ratione talis constitutus per virtutem producendi Spiritus sancti ergo natura, in cuius similitudinem producendi debet Filius, dicit virtutem producendi aliun sibi similem.

Audit præterea, doctos aliquos recentiores hunc locum
pro ea sententia ita libenter arripuisse, ut patet in ean-
de fide; alios vero propter illum motus ad iustitandam
illam sententiam.

At tandem ipse met fatetur, loco illum non sufficeat ad persuadendum illam sententiam, propter duas responsiones quas dicitur: Prima est, quod illud, & consequenter, non necessario debeat denotare conuentiam aliquam ex sententia illa particulari Graecorum, sed consequientiam ad doctrinam, quam tam Graeci quam Latini credere debent, nempe dari Trinitatem personarum, ita, ut sensus sit: & consequenter Spiritum Sanctum non esse Filium.

Secunda respondere est: quod quamvis denotaret consequentiam ex doctrina particulari Graecorum, & sensus esset, & conquireretur non dari villo modo in dignis filium; consequentia tamen non esset de fide neque enim argumenta, & absurdum illatum à Consiliis ad prius bandum aliquid quod definiuntur, debent esse de fide, sicut ipsa conclusiones definitae, ut communiter Theologi docent.

Vrum nec locus ille ad hoc propositum vla ratione
facit, nec si faceret, ha^m dueⁿ respontiones sufficerent ad^m uⁿ
enuerandam vi^m eius, vt mirum sit vllos doctos viros doct^m ina
potuisse se in eo fundare, aut Arriaga^m propter has ref^m Arriagaⁿ
ponstiones cum ijs non conuenire, si alia fundamenta
non haberet. Vtrumque hic breuiter ostendam.

33 Itaque quod reipsonione non valeant, patet: nam
senus ille, qui in prima respōsione praeſtenditur da i pos-
ſe ijs verbis, quānū posſet dari ip's ſecundum ſc̄. tamen
non potēſſe dari ip's ad mentem Conciliij, nec it, vt diſ-
curſius Cōciliij poſſit habere alium ſenſum quam ineptum,
ac ridiculum aliquid enim deberet concluſi contra Gra-
cos, & illa conſequentiā debeat habere aliquam finem,
ted proſuſ in illo ſenſu nihil concluderetur contra Gra-
cos, nec illatio illa finem vllum habere poterat: & per
hoc ſufficienter impugnat manet prima respōſio.

Contra secundam vero facit, quod quamvis illatio Cōciliorum no*n* 1. slevide fide, tamen semper m. gnificienda est, & sufficit pro probabi*l* fundamento, quando ex a*io* capite non constat oppositum. Quod vero locus ille ad prefens propositione non facit, probatur manifeste: quia quāuis ex mente Concilii & veritate sequeretur (vt certe sequitur) quod si Spiritus Sanctus non esset productus à Filio, non daretur Filius, tamen hoc non esset ex eo quod ad concepū Filij requireretur absolute virtus productiva, sed ex eo quod si Spiritus Sanctus non esset produc*t*us à Filio, sequeretur quod Filius non haberet esse*t*iam & voluntatē diu*n* am sibi communica*re* am pro ilo instanti quo esset produc*en*dus Spiritus Sanctus, & conse*qu*enter non esset Filius, quia si esset, deberet esse in ilo instanti, & hab*re* essentiam, & vo*unt*atē sibi cōmunicat*im*; & si haberet illa sibi tum cōmunicata, deberet tam necessar*o* produc*re* Spiritum Sanctum quam Pater.

Quamvis itaque si Filius diuinus non esset productivus de facto, sequetur quod non esset, tamen non ideo hoc sequeretur, quia necessarium sit ad conceptum filii productivitas. Vnde si Spiritus sanctus per impossibile non esset productivus non sequeretur quod secunda persona producta non esset Filius.

Hinc informa respondit ad argumentum Ariagae ex Concilio negando antecedens illa enim non est ratio, sed quia sequeretur ex defectu productionis per discursum à posterio is, quod Filius non esset similis in essentia cum Patre, ut iam dixi. Itaque ex hoc loco lentientia praecedens Richardum non potest cum illa probabilitate confirmari.

Sed nec bene etiam impugnatur ab Arriaga num. 45
hoc modo: natura licet primo definita sit esse principium
notus, & quietis eius in quo est; & in hoc sensu nee

Deus, nec Angelus haberent naturam; tamen postea ab omnibus illa definitio sic explicata est, ut posset competere omni essentia, etiam in diuina, quæ propterea natura vocari potest quatenus est principium primum constitutiuū rei, & radix operationum ac perfectionum sibi competentium; Unde, inquit, constat nomen natura in definitione generationis capi pro essentia, & non pro principio productivo.

Relicciū nat. *Contra hanc impugnationem facit*, quod quamvis natura utroque illo modo capiatur, non tamen inde sequatur quod in definitione generationis non accipiatur alio modo, nempe illo quo vtitur Richardus: nec *Arrigas* probat quod id sequatur; sed gratis asserit quod expresse negat Richardus: unde manifeste petit principium.

Melior impugnatio Richardi 34 *Melius impugnatur sententia Richardi*, quia gratis asserit, quod natura debeat capi in illa definitione pro essentiā lentiā, ut est productua.

Dende mulus generatur propriissimè, vt omnes fatentur, & tamen non habet potentiam generatiuam: ergo vt aliquid generetur, non requiriatur talis potentia.

Præterea si requiriatur ad generationem potentia productiva, non certe nisi talis potentia, qualis requiriatur ad ipsa utriusque generationem, hoc est potentia generativa, sed deinde est, hanc non tibi quiri, alias Filius diuinus non esset generatus, quia non habet potentiam generatiuam proximam, quem habet Pater; remota autem non sufficit, quia aliis spiritus sanctus haberet potentiam generatiuam, eo modo quo requiriatur ad generationem, & sic esset generatus quantum ad hoc; quod est contra Richardum.

Sententia Thomistæ *Thomista* communiter intelligunt per illam particulam in similitudinem nature, quod res generata debet esse similis generanti ex vi processioni, seu productionis: Et propterea excudit producione spiritus sancti à ratione generationis, quia licet habeat esse similis Patri tam bene quam Filius, tamen non habet hoc ex vi processionis, seu productionis formaliter.

Verum quandoquidem ex vi istius productionis producatur non esse spiritus sancti, & illa productio ex natura sua particulari quatenus distinguitur a quacumque alia productione, terminetur ad spiritum sanctum, ut spiritus sanctus est, omnino difficulter ostendit quomodo non habeat esse similis ex vi sua productionis: ad tollendam quam replicam varias adhibent responsiones, de quibus in suo loco proprio.

Scotista demum intelligunt per illa verba id, quod solvant, nempe genitū debere esse simile in natura generanti, & non excludunt per hanc particulam spiritum sanctum, quem ex vi processionis patentur esse similes in natura Patri & Filio, non minus quam Filius est similis Patri: sed excludunt ipsum per aliam particulam subinvenientem in descriptione, ne sepe per ly naturalis, quia debet adiungi: nam sensus definitionis est, quod generatio sit productio naturalis, seu naturaliter & non libere facta; hoc autem non competit productioni spiritus sancti secundum ipsos, libere enim producitur per voluntatem libertate essentiali: quæ doctrina uterior hic supponi debet, suo loco ex animanda & probanda.

Clarior descriptio generationis vii *Ex his pater*, & sensus & bonitas descriptionis communis; qui tamen vellat clarius definire generationem viuentium, ut sic posset dicere quod sit productio, quia aliquid vivens producet naturaliter aliud mediante principio coniuncto. Et si vellat postea definire id: minatam illam speciem generationis viuentium, per quam terminus producitur similis, dicit quod sit productio, quia aliquid producit aliud sibi simile naturaliter, mediante principio coniuncto; & utramque generationem tam communem quam particularem bene describet, ut patet ex dictis.

Quoniam do ne trans corneum 35 *Quæres*, quomodo ad generans concurrat ad generationem viuentium. *Respondeo* breuiter, relieto prolixiore examine ad mecurat dicos, & anatomistas patrem nunquam concurrentem immediate, quia sepe non est in instanti generationis, & si sit, omnino eius existentia est impertinens ad generationem: viuentium, sive idem sentio de matribus contra *Arrigam & Ma-*

frum; nam quamvis existant quando fit generatio, & sufficienter etiam applicentur; tamen quantum ad productionem substantialem geniti, illa existentia & applicatio non est sufficiens absque aliqua alia causa. Quod si alia admittenda sit, illa sola sufficiet: quod autem non sufficiat praesentia, & existentia matris, ut mater dicatur actiue se habere ad productionem substantialem viuentis geniti, patet, quia non aliter videtur mater se habere ad formationem foetus immediate quam terra se habet ad formandas plantas in ea generatas. Sed certum est, quod terra non concurrat immediate actiue ad illas producendas, quamvis existat & applicetur, dum producuntur ergo idem dicendum de matre quantum ad concursum immediatum: & dico quantum ad concursum immediatum, quia habet concursum mediante semine, qualem non habet terra.

Confirmatur hoc evidenter, quia non habet maiorem concursum immediatum ad formationem foetus, quam gallina incubans ovis habet ad formandos pullos ex ovis genitos: sed non habet gallina concursum immediatum substantiale ad illos formandos, sed tantum concursum dispositivum, ut colligitur evidenter ex eo, quod non solum mediante eius concurso producuntur puli sue species, sed diuersarum species, si supponantur oua aliarum avium.

Confirmatur secundo, quia si gallina haberet concursum substantiale ad producendos ex ovis pullos, non producerentur pulli in absentia gallinae per applicationem aliarum caularum disponentium: sed hoc falso, quia experientia constat, pullos ex ovis nasci, quibus applicatur calor hypocauli aut furni.

Confirmatur tertio, quia non est verisimile, quod mater sit magis principalis, & immediata causa generationis, quam pater: ergo sicut hic non habet concursum immediatum, ita nec illa.

Concurrit ergo pater & mater actione substantia, quatenus producent substantia iter semen, ex quo foetus & vienes.

Quod si queras, an ipsum semen immediate concurrat effectiue; Philosophus videtur tenere quod semen patris sic concurrat, non vero matris, quia dicit semen patris esse actuum, matris vero passuum tantum. Medicis vero dicunt utrumque semen esse actuum; & consequenter videtur in eorum intentione utrumque actiuem concurrere.

Philosopho fauet, quod utrumque semen non videtur eiusdem rationis, quia si essent, sufficeret unum tantum, nec requireretur commixtio alterius. *Quod si sint* diuersa rationes, satis verisimile est, quod unum agat in alterum, ipsum conquerendo aut corruptendo, & consequenter quod unum sit actuum & alterum passuum. Medicis vere non sunt sive congruentia, quarum una est, quod si semen matris non esset actuum, non esset ratio cur filius referret tam notabiliter matrem quandoque, quam solet facere.

Sed ad rem ipsam quod attinet, imprimis semen, si non sit animatum, non attinet productionem animarum, quia forma feminis quacumque, quia non est anima, est sine dubio imperfectior anima, & consequenter impotens animam producere.

Dende si non sit animatum, est difficile quod attingat productionem corporis organici, quod est subiectum animalium quia illud corpus est perfectius feminæ, tum quia in instanti, quo producitur illud corpus, videtur destrui semen, ex semine enim fit: sed quod destruitur in illo instanti non producet aliquid tum existens, ut est evidens: tum denique, quia reuera productio corporis organici, ut & augmentatio ipsius, videtur esse productio vitalis vegetativa, & consequenter exigens procedere connaturaliter ab anima, si autem esset animatum, facilius posset ipsi adscribi productio tam animæ (excipio semen humanaum) quam forma corporeitatis de novo producenda ad eum modum quo ramo viuo plantato in terra conceditur vis actiua immediate attingens productionem substantialem tam animæ, quam formæ corporeitatis, correspondentis parti

partibus arboris ex ramo generata. An autem semen sit
animatum, postea dicam disputatione prima de Anima.

36 Soler etiam hic queri, quænam sit causa immediata generationis aliarum substantiarum, an sci icer accidētia, an substantia. Sed hæc difficultas soluta est secundo *Physicorum*, vbi ostensum est, substantias immediate per virtutem suam substantialiem producere alias substantias absque concurso immediato accidentium; hoc enim supposito, substantia generans debet dici causa immediata sui generationis.

Præterea quare solet, an quando fit generatio, detur resolutio compositi destructi usque ad materiam primam; hoc est, virum tum sic destruitur compositum prædens, destruantur etiam omnia accidentia absoluta istius compositi, ita ut in genito nihil remaneat ex iis, que erat in corrupto præter materia primam. Sed & hæc etiam difficultas soluta est ex dictis in Physica, nam in sententia eorum, qui ponunt accidentia in la absoluta, ut quantitatem, & qualitates, subiectari in materia prima, dicendum est, quod non detur talis resolutio, in nostra vero, & Thomistarum, qui putamus accidentia illa subiectari in toto composite, dicendum est quod detur talis resolutio, quandoquidem pereunte composite perire debent omnia accidentia in illo subiectata.

Q V A E S T I O N I

Quid sit corruptio substantialis

CONCLVSIO

CONCLVSTO.

Quid corrup-
tio sub-
stantia-
lis. 37 C orruptionis substantialis est mutatio rotins substanti-
alis in non rotum substantiale, manente subiecto
seu parte materiali istius rotum. Vel mutatio, quæ aliqui a-
mutari à formâ substantiali ad priuationem, seu nega-
tionem illius forma. Hac in re debet esse communis; & pa-
ter, quia omni & soli competit: quotiescumque enim
materia quæ erat sub forma substantiali, habet postea pri-
uationem, aut negationem illius forme, corruptus necessa-
rio totu[m] compositum ex materia, & illa forma, siue forma
destruatur ut contingit in omnibus corruptionibus, præter
humanam; sine non, ut contingit in hominis corruptio-
ne: & nunquam sit corruptio substantialis propria oppo-
site generationi, de qua hic agimus, quin materia tran-
seat à forma ad priuationem; nec potest assignari in quo
melius collocanda sit corruptio quam in tali transitu, seu
mutatione.

Deinde quotiescumque de aliquo toto, de quo verum erat dicere, existit, postea verum est dicere, non existit; si maneat subiectum ipsius, dicitur corrupti proprie, & consequenter datur vera, ac propria corruptio; & numquam datur corruptio, quin sit verum dicere, quod aliquid compositum quod prius existit, non existat; nec in aliquo melius collocanda est ratio formalis corruptionis quam in huiusmodi transitu: ergo bene describitur esse talis transitus.

Dixi autem, manente subiecto, quia si totum compositum quoad subiectum & formam, seu quoad omnes partes substanciales desinaret, non corrumperetur, quod tandem spectat ad questionem de nomine.

38 Dites, si destrueretur totaliter, sive per annihi-
lationem, sive per transubstantiationem corpus hominis,
magente anima, aut materia prima ignis manente forma
ignis, tum corruperetur homo & ignis; sed tamen non
mutaretur totum in totum manente subiecto, nec muta-
retur materia prima a forma ad priuationem: ergo male
describitur corruptio substantialis in conclusione.

Probatur sequitur maioriis, quia non annihilaretur, nec transubstantiaretur illud totum, quandoquidem maneret aliqua pars ipsius ergo corruptetur, quandoquidem non datur aliqua actio destruktiva substantialis media inter annhilatizam, transubstantiatiuam, & corruptiuam.

Respondeatur negando sequelam majoris, ad cuius probationem dico, non dari quidem de facto aliquam medium, sed possibiliter esse, nimurum illam, de qua sit mentio in obiectione, quea quia non est data de facto vnguam.

non erat necessario nec nominanda nomine aliquo proprio, nec definienda.

Quod si quis tamen velit definire actionem destructuam substantialiem, ut sic communem omni actioni, quae non est annihilationis, aut transubstantiationis, dicat esse mutationem totius substantialis in non totum substantiali manente aliqua parte substantiali ipsius: & hanc actionem postea potest dividere in eam, quae est mutatio totius, manente parte materiali; & in eam, quae est non manente parte materiali: & rursus potest dividere eam, quae est mutatio manente parte materiali, in eam, quae est manente parte materiali tantum, & talis est destruacio omnis compositi de facto praeter humanum; & in eam quae est manente parte materiali & formalis, & talis est destruacio hominis, ut patet.

Quæres primo, an detur corruptio substantialis?

*Respondeo quod sic, ex omnibus principiis ex quibus tio sub-
colligitur dari de facto materiam primam, & formas sub-stantiales.*

Quares secundo, an hæc mutatio sit naturalis, hoc est An sic secundum inclinationem subiecti?

Respondeo primo non posse esse secundum inclinationem compositi, quod denominatur mutari in non esse, & corrupti, quia nihil potest inclinari natura. liter ad non esse suam inclinatione innata, de quo loquimur, quidquid sit de elicita.

Respondeo etiam, non esse secundum inclinationem saltem primariam, & per se materię, que per corruptionem transit ab esse formā ad non esse eius, quia alias materia non appeteret formam, à qua transit per corruptionem; neque enim potest a liquido inclinari per se primo ad aliquam formam, & ad non esse istius formā. Dixi autem primariam, & per se, quia quandoquidem materia non solum appetit formam, quam habet, sed alias formas, & priuatio istius formā sit medium necessarium ad alias formas, potest dici quod secundario & per accidens appetat illā priuationem, quatenus aliquid appetit necessarium inferens illam priuationem, nimirum alias formas incompatibilis cum illa forma, nec in hoc videtur posse esse alia quæstio, quam de nomine.

40 Quare tertio, an natura per se intendat corrutionem. An intendatur

*Responde, si per naturam hic intelligatur causa secunda
da naturalis ordinis, substantialem corruptionem nullo-
modo intendi per se primo vlla ratione, bene tamen po-
test intendi per se secundario tam à causa particulari
quam ab uniuersali.*

Hac resolutio quo ad primam partem est communissima, & probatur, tum quia ideo corruptum ut generet: unde si posset generare absque corruptione non corrumperet: tum quia ex corruptione nullum bonum particolare aut uniuersale oritur, nisi quatenus concomitantur eam generatione.

Secunda pars videtur esse contra *Complutenses* hic que. 3, ^{Intendit}
disp.; *nu.* 14, dicunt enim naturam particularem non in- ^{leccionario}
tendere per se etiam intentione secundaria corruptio- ^{ram à}
nem, bene tamen sic intendi à natura vniuersali. ^{causa}
^{vniuersa}

Probatur, quia tam natura vniuersalis, id est causa naturae vniuersales, quam etiam natura particularis a parte qualiter afferatur, quia ex parte corruptionis bonum per se intentum prius ab illis, siempe res illas, quas generant; ergo intendetur secundario saltem corruptionem, sine qua non affluit enim illud bonum.

Confirmitur specialiter contra *Complutens.*, quia non magis sequitur bonum vniuersi ex corruptionibus, quam bonū ignis ex corruptione aquæ verbi gratia ex qua corruptione sequitur propagatio ignis, & etiam conferuntur: ergo si natura vniuersalis intendit per se intentione secunda corruptionem, etiam particula: illam sic intendit. Nec sane facet *Complutensibus D. Thomas* dum dicit corruptionem esse de intentione naturæ vniuersalis nō particularis: nam intelligendus est de intentione naturæ particularis istius rei, quæ corruptimur, non vero de intentione naturæ particularis rei, quæ corruptimur.

*Dices cum illis : Corruptio per accidens tantum
coniungi*

coniungitur eā bono⁹ naturae particularis, & consequenter nō intendit per se secundario, sed per accidēs, ab illa; sed coniungitur per se cum bono naturae vniuersalitatis, seu vniuersi, quia ex ea sequitur varietas & diversitas specierum ac individuorum, & consequenter intendit per se secundario à natura vniuersali: ergo non est eadem ratio descendendi, quod vtraque natura per se intendat corruptionem.

Respondet, tam per accidēs coniungi corruptionem cum bono vniuersi, quam cum bono particulari: ideo enim coniungitur cum bono vniuersi, quia nō potest haberi illud bonum absque illa, sed nec potest etiam bonum particulare haberi sine illa.

*D*einde sicut bonum particulare posset haberi absque corruptione, casu quo forma substantialis non esset incompatibilis, aut quo materia primi sufficiens disposita applicaretur causa effectus ab illa forma substantiali; & propterea dicitur corruptio esse per accidēs requisita ad generationem etiam tota varietas rerum quæ est in vniuersitate, posset haberi absque corruptione, si materie applicarentur absque formis: ergo per accidēs est corruptio ad bonum vniuersale sicut est ad bonum particulare.

*A*n destrutio 41. *Quæstiones quarto*, an destrutio formæ accidentalis intendatur à natura per se. *Articulus bic disp. 2. num. 71.* summe existimat quod sic, quia aliqua forma accidentalis potest talis in esse disconueniens subiecto, ut error respectu intell. etus, traditur dolor respectu animalis: & licet non esset disconueniens per se, posset aliquis velle non esse ipsum, ut si homo non vellet renunciare, conferuare volitionem aut nolitionem voluntati.

Non potest hic esse alia questio quam de nomine. Unde *Respondeo*, si solum dicatur natura intendere per se illud quod potest in ipsa naturaliter produci absque productione alterius incompatibilis, nō possint nisi per se destructionem formæ accidentalis, quia nulla causa naturalis potest cessare ab actione consuetuaria, quam habet circa formam semel habitam, nisi vel remouetur, vel ponatur impedimentum: sed non potest remoueri nisi producta alia forma, nec impedimentum potest poni, nisi forma aliqua imcompabilis: ergo.

Si vero per se diceretur etiam intendi à natura destrutio formæ, à qua abhorret, sic posset dici quod intenderetur per se destrutio erroris, & doloris, ac similiū.

Denique si diceretur intendi per se à natura illud, quod per causam naturalem si posset directe, sive illa causa naturalis esset libera sive nonstū posset etiam dici quod destrutio volitionum, & nolitionum posset intendi per se & quidem primario à natura.

QVÆSTIO VIII.

Quomodo se habeant ad iniucem generatio & corruptio, & quomodo generatio unius est corruptio alterius.

Quatuor difficultates hic examinabimus. *Prima* est, an vniuersa sit actio corruptio & generativa; *Seconda*, an generatio & corruptio sint duas mutationes; *Tertia*, quo sensu generatio vnius sit corruptio alterius; *Quarta*, quem ordinem prioris & posterioris retineant inter se.

CONCLUSIO

In generatione unius ex altero corruptio, non interuenient duas actiones posse: una per quam corruptio sive substantia corporis & altera per quam producatur substantia genita. Hac est communis.

*P*robatur manifeste, quia corruptio non potest fieri absque cessatione actionis conservatiæ, & potest fieri per positivam illam, nec illa debet poni per actionem ullam positivam ad se immediate terminatam, cum sit negotio, nec per ullam aliam positivam, nisi per illam qua generatur alterum compositum; & debet poni hac posita, quia est connaturalis saltem, si nō absoluta, incompatibilitas actionis generatiæ substantia genita cum actione conservatiæ substantia corrupta, quia est talis incompossibilitas inter formas substantiarum genitæ & corruptæ, & alias non cor-

rumperetur substantia corrupta, quando generatur altera substantia ex materia ipsius: ergo nō interuenient nisi vniuersa actio positiva, quando generatur vna substantia ex altera corrupta. Imo nec in haec vniuersa actione est consideranda formalitas illa positiva præter formalitates illas ipsas, quas requirit per se in ordine ad formam generandam, & quas haberet, quamvis non præcederet, nec possit præcedere alia forma destruenda in materia, quæ per ipsam mutatur ad formam generandam, quia omnis formalitas positiva in actione debet habere munus positivum, illa autem formalitas tale munus non habet, & quia sufficent illæ formalitates secundum quas respicit formam generandam ex suppositione incompatibilitatis illius cum forma destruenda, seu separanda.

CONCLUSIO II.

43. *Interveniant due mutationes realiter separabiles* dum generatur vnum & corruptitur. *Hæc* est iuxta in talibus principia Doctoris in 4. dist. 16. quest. 2. num. 1. vbi proportionatæ emissione v culpa, & infusionem gratia esse duas in euanescere mutationes; quem equum in eo sensu omnes discipuli: nūt. duæ & quamvis Teomista al qui tenere videantur oppositum, & certe Caietanus litera de rebus expressæ 1.2. 11. ut generationem & corruptionem esse distinctas, duas mutationes.

*P*robatur manifeste, quia corruptio potest esse sine generatione, vt si Deus suspenget concursum conseruatiæ formæ in subiecto: & per illam suspensionem in materia transit à formæ ad negationem formæ: generaio autem formaliter loquendo est actio positiva, per quam materia transit de generatione ad formam: ed actio positiva, & negatio non possunt identificari. Imo ex hoc equum quod non solum sunt distinctiones realiter, sed specie, & etiam ex eo, quod habent terminos distinctiones speciei: corruptio enim terminatur ad non esse formam; generatione vero ad esse formam.

CONCLUSIO III.

44. *De facto omnis generatio, qua de nouo fit absque omni miraculo, habet secum concomitantem corruptionem, & est congeneratrix. Hanc tenent omnes.*

*P*robatur primo de generatione non vniuentium; numerum epimi talis sit de nouo absque miraculo, nisi in materia habeat ante habui formam substantiali incompatibilem cum forma introducenda: ergo de facto tollitur ille ruptio forma quando fit generatio: & consequenter nunquam & est conformatio generatio de nouo ad quod miraculo, quod non habeat.

Concomitantem corruptionem.

*R*ursus numquam corruptitur aliqua forma, quin intraducatur alia; & ego corruptio habet semper concomitantem generationem.

*D*ixi autem absque miraculo, quia quando generantur de nouo ex spiritibus Sacramentalibus aliqua substantia, sit generatio absque illa corruptione. Dixi etiam de nouo, quia prima generatio elementorum & cœi facta sunt absque illa corruptione.

*P*robatur etiam conclusio de generatione vniuentium: nam licet quando proxima generatur homo, vel ibi gratia ex corpore, non sit tunc necessarium aliqua corruptio, sicut nec quando corruptitur homo per separationem animæ, sit necessarium aliqua generatio in nostra fœtentia, qui ponimus præter animam in aliis ntribus formam corporeitatis (in alia vero negantur formas corporeitatis est eadæ ratio de generatione vniuentia, ac non vniuentium) tam in generatione completa hominis, quatenus etiam dicit generationem corporis habet annexam corruptionem: illius substantiarum, ex qua produceatur corpus, quod est altera pars hominis (& idem est de ceteris animalibus) & corru-

corruptio adaequata ipsius, quatenus dicit destructionem corporis istius organici, habet annexam generationem substantiae alicuius, que producitur ex illo corpore, ut patet, nec in hoc in eis ipsa potest esse controversia: & qui Scotista putant conclusionem non intelligendam vniuersaliter, ut comprehendit generationes & corruptiones viuentium, loquuntur de generationibus illis inadaequate, quatenus dicunt separationem aut coniunctionem animae, non vero adaequate, quatenus etiam dicunt generationem & corruptionem corporis, unde in re conclusio- nem non negant, sicut nec nos negare possumus quod ipsi dicunt.

CONCL S I O IV.

Generatio 45 **vias** & **corruptio** alterius sunt simul **tempore**: sed generatio est prius natura. Hac est communio **corrup-**

tio sunt. **Probatur** prima pars; quia si altera esset altera prior tempore, sequeretur materiam primam esse postea natura- generatio liter absque omni forma substantiali, aut sub dubius for- **tempore** prius mis incompatibilibus simul in illo instanti aut tempore, quia si in tempore, aut instanti, quo esset corruptio & verum esset dicere, iam non est compositum corruptum, nec forma eius in materia, non esset generatio, materiali non haberet aliam formam, nec consequenter ullam; si autem generatio esset prior corruptione, tu in illo priori manere ret forma postea corrupta, & consequenter essent illae duae forme simul, nimirum generata, & corrumpe da.

Probatur etiam secunda pars, quia reuera ratio formalis positiva, ob quam agens non conferuit formam corrupti-**niam**, est, quia insinuatur in illo instanti temporis altera forma incompatibilis, unde nec destruet illam, si aut illa non esset introducta, aut non esset incompatibilis.

46 **Obiectio** contra primam partem: forma generata expellit formaliter formam destruam per modum causalae formalis, ut patet ex secunda parte conclusionis: ergo debet esse in eodem instanti temporis cum forma destruam, alias non possit expellere illam, quia nemo explicit illud quod non est.

Propter hoc argumentum aliqui etiam Scotista putant in eodem instanti esse formas substantialies, non subordinatas & connatu altere incompatibilis simul, non quidem in esse permanentes, sed in fluxu, ac fieri.

Sed haec doctrina nullo modo placet, tum quia est falsa; tum quia non est ad rem.

Est quidam falsa, quia repugnantia & oppositio formalis non est magis pro decem annis quam pro uno instanti: immis enim contradictione, que sequeretur ex eo, quod essent simul pro decem annis, sequeretur ex eo, quod essent simul pro uno instanti, ut est evidens: & præterea alias posset quis simul & semel pro eodem instanti naturaliter loquendo habere nolitionem & volitionem uno & contradictione; quia nolition expellit formaliter volitionem eiusdem obiecti, & è contra, & ex contradictione una expellit aliam formaliter loquendo: ergo si quæ expellunt se formaliter, debent esse in eodem instanti, contradictione debent esse in eodem instanti, & nolition ac volition eiusdem obiecti.

Non est etiam ad rem, quia si forma expellenda & expellens debent esse in eodem instanti, in illo instanti non est corruptio: ergo non sequitur quod generatio & corruptio sunt simul ex eo, quod illa forma essent simul.

Respondeatur ergo melius ad obiectiōnem, negando consequentiam, cum sua probatione illud immo, quod expellitur formaliter, debet non esse quando expellitur, alias non expelleretur, immo posset fieri quod nunquam existet; nam in prima terra productione expellebatur à materia priuatio formæ, quæ nunquam fuit, per ipsam formam.

Obiectio contra secundam partem: generatio non habet illam causalitatem respectu corruptionis: ergo non est prior natura illa.

Probatur antecedens, quia corruptio est quid nega-

tium, non datur autem causalitas ad liquidatum.

Respondeo negando antecedens & disti guendo minor probacionem: non datur aliqua causalitas formalis distincta à forma productua in subiecto, concedo datur causalitas formalis identificata ipsi formæ productæ in subiecto, nego. Itaque ipsa formæ productæ se ipsa causalitatem corruptionem propter incompatibilitatem quam habet cum forma, quatenus est ratio formalis ob quam non potest conferuari forma precedens in illo instanti in quo producitur forma generata.

Obiectio secundo contra eandem partem. **Corruptio** est causa generationis, & consequenter prior illa, ergo genera-**ratio** non est causa corruptionis, nec prior illa, aut certe dabitur mutua causalitas in causis realiter agentibus.

Probatur antecedens, tu quia prius debet esse negatio formæ corruptæ in materia, quam possit introduci forma generanda: forma enim generanda non possit intro-**duci**, nisi in materiam dispositam non est autem disposita, antequam sit negatio illa: tum quia nisi fuerit corrupta prior forma, non esset introducta altera: ergo corruptio est causa cui generatio fiat.

Confirmatio, quia debet esse forma precedens in materia, donec ponatur negatio ipsius: ergo si generatio sit prior natu rae quam illa negatio, pro illo priori pro quo est forma generata ante negationem, debet esse forma antecedens; & sic utraque forma erunt simul, quod implicat.

Contra natura secundo, quia ipsa materia est prior natura quam forma generanda, & ut sic habet negationem formæ corruptæ, neque enim habet formam corruptam: ergo prior est negatio formæ corruptæ, & consequenter corruptio, que consistit in illa negatione formæ, quam genera-**ratio**; atque adeo generatio non potest esse causa curruptionis fiat.

Proprietas hoc Thomista, & aliqui etiam Scotista (sed hi sine dubio) sat in consequenter ad principia Scotti) conce-**dunt** corruptionem esse priorem generatione in genere causalæ materialis, generationem vero esse priorem in genere causalæ formalis, neque existimant hanc mutuam causalitatem in diverso genere causalæ esse inconvenien-tem.

Sed quia haec doctrina de mutua causalitate est falsa, vt suppono ex dictis 2. Physicorum.

Respondeatur alter negando antecedens & ad primam probationem dico negationem formæ corruptam non debere precedere formam introducendam, nec spectare ad dispositionem, quæ praecedere debet formam introducendam.

Ad secundam probationem distinguo antecedens, nisi antecedenter esset illa corruptio, nego, nisi consequenter, concilio antecedens, & nego consequentiam.

Ad primam confirmationem distinguo antecedens: debet esse pro quounque instanti reali temporis, donec ponatur negatio, co-cedo antecedens: debet esse pro quounque instanti naturæ donec adueniat instans naturæ; in quo ponitur negatio ipsius; nego antecedens & consequentiam.

Et eodem modo respondere ad secundam confirmationem negando antecedens pro secunda parte; ut sic enim neque debet habere negationem positivæ, neque formam oppositam ipsi.

49 **Vi** haec responso ad utramque confirmationem in-stanti taliq[ue]telligatur bene, adverte, dum est, instantia naturæ, in quibus a iqua dicuntur praecedere alia, esse instantia conceptionis, ita scilicet, ut illud quod potest concepi cum su-ahio damento in re existere pro aliquo instanti reali sine depen-**dentia** ad aliud, dicatur prius natura alijs, quæ non possit sic intelligi sine dependenti ab illo, respectu cuius dicuntur esse posteriora natura. Quia ergo non potest in instanti reali, in quo introducitur forma generanda, intelligi cum fundamento in re esse negatio formæ corruptæ, ne-que intelligatur esse introductory altera forma; quandoquidem ratio cui illa negatio ponitur in illo instanti, est compati-**bilitas** istius alterius formæ: neque etiam potest intelligi vere esse ipsam formam corruptam, tum quia reuera non est, tum quia non habetur sufficiens principiū colligendi, quod sit in

Disp. XXIV.

si in illo instanti, nisi intelligatur abesse causa productiva formæ in roducere, & hinc neque in instanti naturæ, in quo prius est in natura quam forma introducenda, neque in illo instanti naturæ negatio formæ corruptæ potest intelligi aut esse positive, antequam sit, ac intelligatur forma introducenda esse, sed quia potest intelligi esse forma introducenda in hoc tempore, & hoc sine dependentia à negatione alterius formæ tanquam à priori, licet non possit intelligi esse sine dependentia ab illa tanquam à posteriori, propterea debet dici esse prius natura quam illa negatio, & consequenter quam corruptio. *Et si quasras cui potest intelligi forma existere independenter à negatione tanquam à priori, non vero è contra, Respondeo propter rationes conclusionis.*

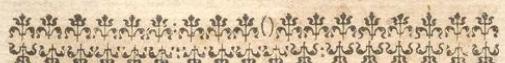
CONCLV SIO V.

Generatio unius est corruptio alterius non in sensu stricto, neque solum in sensu concomitanti, sed etiam in est corru sensu causaliter, quatenus formalis ratio ob quam debet esse corruptio, est incompossibilis formalis, quam habet generatio seu forma per eam producta cum forma corrupta. Hac causaliter est communissima, & patet prima pars, quia generatio & corruptio distinguuntur specie ac realiter, & sunt separabiles: ergo una non est altera formaliter loquendo.

Probatur secunda pars, quia licet habeat concomitantiam, tamen non magis habet generatio concomitantem corruptionem, quamē contra: generatio vero dicitur esse corruptio in aliquo sensu, in quo corruptio non dicitur esse generatio: ergo alio modo dicitur corruptio quam in sensu concomitanti.

Probatur denique tertia pars, quia, ut dixi, generatio est causa, ob quam fit formaliter expulsio, non vero è contra.

Aduertendum vero hic pro complemento, to um quod dixi de generatione & corruptione in hac questione non solum habere locum in generatione & corruptione substantialiſ in generatione & destructione, que intercedit inter formas accidentales contrarias, ac incompatibilis: eadem enim est ratio de omnibus. Quando vero mutatur aliquid praecile a priuatione ad formam, aut à forma ad priuationem, ut cum aer de tenebro' fit lucidus, aut de lucido tenebroſus: tum non interueniuntur duas mutationes reales, sed una tantum, nec prius est expulsio tenebrarum quam introductio lucis, aut lucis introductio quam tenebrarum expulsio, quia quandoquidem non detur negatio negationis realiter loquendo, ipsam expulsio tenebrarum est introductio lucis, & expulsio lucis est negatio lucis, ac consequenter ipsa tenebra; in quo non est difficultas vlla.

DISPVTATIO XXIV.

DE ALTERATIONE.

VANDOQVIDEM generationes nouæ, que sunt à causis instantiis, prærequirunt dispositiones aliquas prævias, que per alterationem subiecti præexistens sunt, hinc in ordine ad int' ligendum, quomodo generatio fiat, agendum erat in hoc tractatu de Alteratione, & etiam satis congrue immediate post considerationem ipsiusmet generationis.

QVÆSTIO I.

Quid est Alteratio.

Quæst. I.

649

tiones: Primo enim significat mutationem quamcumque, per quam subiectum fit alterum ab eo quod ante fuit, & sic comprehendit omnem mutationem subiecti ad formam accidentalem quamcumque: sicut enim differentia essentialis facit aliud; ita differentia accidentalis facit illud, cui aduenit alterum, seu alteratum. Secundo pressius sumitur alteratio pro mutatione subiecti ad qualitatem quamcumque sive spiritualem sive corporalem, & sic sumbit eam Philosophus s. Phys. tex. 28. defit bens etiam esse motum ad qualitatem.

Quia vero quedam qualitates sunt, quae non habent contrarium, ut lumen, species intentionales tam sensibiles, quam intelligibiles; quedam vero quae habent contrarium, ut calor, frigus, albedo, nigredo; hinc alteratio in hoc ultimo sensu, ut scilicet est motus ad qualitatem diuiditur in illam quae habet pro termino quod latenter non habet contrarium, & quae habet pro termino qualitatibus habentem contrarium: & ex his alterationibus duabus prima vocatur perfectiva subiecti, quia subiectum perficitur, quin desperat aliquid positum ex ijs, quae habuit ante; secunda vero vocatur corruptiva, quia licet subiectum perficiatur per ipsum, quatenus recipit mediante ea aliquam formam, tamen hoc non fit absque deperditione alterius formæ positivæ.

Quia etiam qualitates habentes contrarium sunt in duplice differentia: nam quedam ex ipsis sunt diuisibiliter sibi oppositæ, & quedam indiuisibiliter; haec producuntur instantiæ, ut amor & odium, iudicium affirmativum & negative, ac similia; illæ vero producuntur successus, ut calor & frigus, albedo & nigredo: hinc alteratio corruptiva potest vterius diuidi in alterationem ad formas diuisibiliter oppositas & formas indiuisibiliter oppositas. Et denique quia qualitates aliquæ dii ponunt ad generationem, & aliae non disponunt, propter a rursus potest diuidi alteratio in eam, quae non disponit ad generationem, & eam quae disponit; & sine dubio de hac alteratione in presenti potissimum agitur, quamvis ex iis, que de eius natura dicuntur, multa applicari possunt ad alias alteraciones, propter conuenientiam, quam hec alteratio, que dispositiva vocari potest, cum aliis alterationibus haberet.

CONCLV SIO

2. Bene describitur alteratio, de qua hic per se agitur, effo Quid est mutationis, quia aliquid mutatur successus ab una qualitate alteratio ad alteram diuisibiliter oppositam. Hec in re debet esse dispositio communis, & desumitur ab Aristotele hic texu 23. Probaatur autem, quia omni & soli conuenit, nec continet aliquid superfluum, ut patebit ex eius explicacione.

Dicitur mutationis, quia in hoc tanquam in genere conuenit cum aliis mutationibus etiam instantiis, & substantialibus. Dicitur quia aliquid mutatur successus, quia in hoc differt ab omnibus mutationibus instantiis. Dicitur ab una qualitate ad alteram, quia per hoc distinguuntur mutationes successus, qui aliquid mutaretur ab uno loco ad alterum, & à mutatione successu substantiali, si talis detur, de quo suo loco.

Dicitur diuisibiliter oppositum, tum quia si non fuisset talis motus ab una ad alteram, non posset esse successus; tum etiam ut intelligatur ad quas possit qualitates alteratio terminari.

Dices per hoc quod diceretur alteratio esse mutationis ad qualitatem ad qualitatem diuisibiliter oppositam, significaretur sufficienter quod esset successus: ergo superflus additur.

Respondeo primo, distinguendo antecedens: sufficienter sic, ut possit facile colligi quod deberet esse successus, transcat: sic ut tam cito id daretur intelligi. quam addendoly successus, nego antecedens & consequentiam.

Respondeo secundo, negando antecedens absolute, quia habitus intellectuales sunt qualitates diuisibiliter oppositæ, & tamen motus, quo anima mouetur ab una ad alteram, non est successus, sed instantaneus; & ratio